

7932



გარეთიანი
გაზა
გარეთი

11 გარეთი გზა
საქართველოში
გაზა და ირან, გლეხები
თბილისის გაზარდა

უცხოეთის ფოტო-ქრონიკა

ბრაზილა პატიმართა დასაცავად

საერთაშორისო პროლეტარიტი ერთსულოვნად ებრძვის ამერიკის კლასობრივი ოსტრაციის გამაფრებელ შემოტევას, ამას წინააღმდეგ „დემოკრატიული“ ამერიკის „მართლმსაჯულების“ წარმომადგენლებმა ცრუ მოწმეების მტკიცებით, სიკვდილით დასჯის განაჩენი გამოუტანეს 7 ახალ-გაზრდა ზანგს თეთრკანიანი ქალის „ვალ-



პატიურების გამო“. ამ ამავემა უდიდესი მღელვარება გამოიწვია ამერიკის პროლეტარიტის ფართო მასებში, ეს საზიზღარი განაჩენი სისრულეში უნდა მოეყვანათ 24 ივნისს, მაგრამ მასიური დემონსტრაცია-მიტინგებით შეშინებულმა „დემოკრატიის“ მშვიდობიანობის“ ერთგულმა ლაქიებმა ის გადასდეს განუსაზღვრელი ვადით.

ამვე განაჩენის საპროტესტოდ რემედისის ამერიკის სექციის თაოსნობით ცალკე ნოეწყო საპროტესტო დემონსტრაციები,



როგორც ნიუ-იორკში, ისე ამერიკის სხვა ქალაქებშიც, გერმანიასა და სხვ.

სურათზე: საპროტესტო დემონსტრაცია — ნიუ-იორკში.

ფორდის „მიღწევა“

მთელ რიგ კაპიტალისტურ ქვეყნებში დღითიდღე მწვავე ხასიათს ღებულობს ეკონომიური კრიზისი, იზრდება უმუშევრობა და პროლეტარიატი ებმება კლასობრივი ბრძოლის ფერხულში. ამას წინააღმდეგ უმუშევართა „მშვიდრი ლაშქრობის“ დროს



დეტროიტში ფორდის უმუშევარ მშვიდ მუშებს ტყვიითა და შხამიანი გაზით გაუმასპინდლენ პოლიციელები. მოხდა სისხლის მღვრელი შეტაკება, რის დროსაც მრავალი მუშა იქნა მოკლული.

სურათზე: ერთ-ერთი მოკლულ უმუშევარის გვამი.

გაუპრავიან უმუშევრობასა და სიღატაკს

უმუშევრობისაგან გამოწვეულ სიმშვილეს გამო ამერიკის გაუპრავიან მშრომელი მოსახლეობა.



სიმშვილის მოახლოების შიშით გადახეწილთა ოჯახების საუკეთესო ნიმუშს წარმოადგენს ჩვენი ფოტო. მუშა ზიატი ცოლ-შვილით გაიქცა სანსანატიდან (ოგაიო). მან ცოლით და პატარა ბავშვით იუნონტაუმდე 3,400 ვერსის მგზავი წილი გაიარა ფეხით, დანაჩენი მანძილი საბარგო მატარებლით.

სურათზე: უმუშევარი ზიატი ცოლით და ბავშვით.

გულგარეთი მკვიწვარება თეთრი ბერძნის

საერთაშორისო ფაშისტების ისტორიაში განსაკუთრებული ადგილი უჭირავს მთელ გარეთის ფაშისტების საქმიანობას, მთლად რეთის მუშათა კლასისა და მშრომელი



გლეხკაცობის ეს დაუძინებელი სისხლიანი ჯალათები დათარეზობენ მთელს მხარეში და განუკუთხევენ არმევენ რევოლუციისათვის მებრძოლთ.

სურათზე: ფაშისტების ბრბო რევოლუციონერ მუშებისა და გლეხების წარბევის შემდეგ ქ. ნევროკში.

ბინების დამკრავებელთა გაფიცვა ნიუ-იორკში

სრულიად გალატაცებულ ამერიკელ მოქალაქეებს არა აქვთ საშვალეობა გადაიხა-



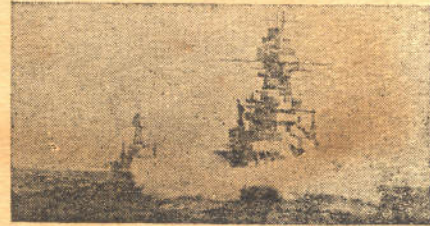
დონ სახლის მეპატრონეთა მიერ დაწესებული აუტანელი ქირა, ამ ნიადაგზე ამას წინააღმდეგ ნიუ-იორკში ადგილი ჰქონდა ბინების დამკრავებელთა გაფიცვას; გაფიცუ-

ლები მოითხოვდნენ ბინების ქირის დაკლებას.

სურათზე: გაფიცულთა მანქანები ქუჩებში.

ჩრდილოეთ - ამერიკის საზღვარ ფლოტის მანევრები წყნარ ოკეანეში

ამ რამდენიმე ხნის წინააღმდეგ ჩრ.-ამერიკის სამხედრო საზღვაო ფლოტმა უდიდესი

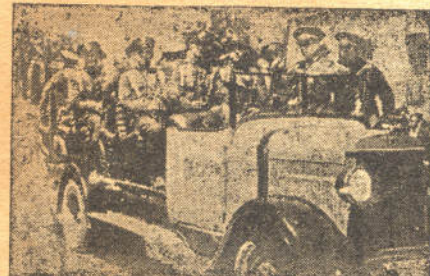


სი მანევრები ჩაატარა სან-პედროში და დაბრუნდა სან-ფრანცისკოში.

სურათზე: სამხედრო გემების დაბრუნება სან-ფრანცისკოში.

„გზა მივიდით პოლიტიკურ ბერძნის“

აი, სანამდე მივიდა ევროპის დემოკრატიულ-მუშურთაზიული სახელმწიფოების მმართველთა ცინიზმი, უმუშევრობისა და ეკონომიური კრიზისით გამოწვეულ მშრომელ მოსახლეობის მთელვარების „დასაწყნარებლად“ ერთი - ორად ად-



ლიერებენ ხარჯებს პოლიციის საჭიროებებისათვის, რათა დაჩქარებით მოამზადონ „მშვიდობიანობის“ ერთგულ დამცველთა ახალი კადრები—პოლიციის აგენტები.

სურათზე: მაღრიდის პოლიციის შეფი, არტურო გენდელი წერტონის პოლიციის ახალ კადრებს.



ამას წინააღმდეგ საბჭოთა კავშირში ჩამოედა ჯეჯას-ნეჯას მთავრობის დელეგაცია.

სურათზე: გეჯას-ნეჯას საგარეო საქმეთა მინისტრი, პრინცი ფეისალი.

ფართოდ გავშალეთ საკოლმეურნეო პაჭრობა

ახალი ეკონომიური პოლიტიკის სხვადასხვა ეტაპებზე, პარტია სახედა და ატარებდა გარკვეულ გეგმებს ღონისძიებებს, რომელთა მიზანი იყო მუშათა მომარაგების შემდგომი გაუმჯობესება, საქონლის ბრუნვაში კერძო სექტორის შეზღუდვა და შევიწროება, სახელმწიფო სავაჭრო და კოოპერატიული ორგანიზაციებში განმტკიცება, ამ ბრუნვაში მათი ხვედრითი წილის გაზიდება და საერთოდ, მშრომელთა საარსებო დონის ამაღლება. ამ ღონისძიებათა შორის, მეტად მნიშვნელოვანი ადგილი უჭირავს საკ. კ.პ. (ბ) ცეკმა, საკ. საკომსაბჭოს და „ცენტროსილუსის“ გასული წლის 12 მაისის ცნობილ მომართვას, რომლისათვის ჩვენი ქვეყნის სავაჭრო კოოპერატიული ორგანიზაციების მუშაობაში დამუშაო სრულიად ახალი ეტაპი. 12 მაისს დადგენილების გამოხატვის დროს პარტია გამოდიოდა ჩვენს ქვეყანაში საქონლის ბრუნვის დაჩქარების და საბჭოთა ვაჭრობის გაშლის ინტერესებიდან და სახს უსვამდა საკომსაბჭოს მასშტაბით გაშლის საკითხებს. 12 მაისის მომართვაში ცენტრალური კომიტეტი აღნიშნავდა, რომ:

„სამომხმარებლო კოოპერაცია, რომელშიც გადგენა კერძო ვაჭრობა და ბაზარი მონოპოლიური მდგომარეობა დაიპყრო. გვირდი აუარა სამეურნეო ანგარიშის პრინციპს და საბჭოთა ვაჭრობის გაშლის ამოცანას იმ შემთხვევაში მოსაზრებით, რომ თითქმის უკვე მომწიფდა პირობები პროდუქტების პირდაპირ გაცვლაზე უმუშაო გადასვლისათვის. ამასთან სამომხმარებლო კოოპერაციის დააფუძნდა, რომ მუშაკებიდან კმარა ვაჭრის განდევნა ჯერ კიდევ არ იმდენად უკველივარა ვაჭრობის განდევნა გულისხმობს საბჭოთა ვაჭრობის ყველაწილად განვითარებას და კოოპერატიული და სახელმწიფო სავაჭრო ორგანიზაციების ჩათვის გაშლის მთელს საბჭოთა ქვეყნში რში“.

ამგვარად, 12 მაისის მომართვაში პარტიამ ერთხელ კიდევ გაუსვა ხაზი კერძო ვაჭრობის განდევნასთან ერთად, საბჭოთა ვაჭრობის ყოველწილად განვითარების უადრეს აუცილებლობას. გამოამჟღავნა ამ საითხში მემარჯვენე-ბურჟუაზიული გადამახინჯების ეპიტეტი და დასაბა ღონისძიებანი სახელმწიფო და კოოპერატიული ვაჭრობის ჩათვის შემდგომი გაშლისათვის ჩვენს ქვეყანაში.

საქონლის ბრუნვის ზრდა და დაჩქარება, გამოიწვია საბჭოთა ვაჭრობის მატერიალური ბაზის გადიდება და განმტკიცებამ. საქმე იმაშია, რომ ჩვენმა სოციალისტურმა მრეწველობამ ბევრად გააღრმავა თავისი პროდუქცია და ეკრძოლ მოხმარების საგნების წარება. მხოლოდ მრეწველობის საკმაოდ განვითარების შემდეგ, პარტიამ ამ. სტალინის ხელმძღვანელობით მტკიცედ მოკიდა ხელი მრეწველობის გაშლას. მძიმე მრეწველობის ჩატარებებით განვითარებასთან ერთად, მსუბუქი მრეწველობის წინ წამოწევა და მისი სწრაფი განვითარება ასეთი იყო ამ. სტალინის მიერ მე-16 ს.პ. პარტიკულობაზე წამოყენებული ამოცანა, რომლის რეალიზაციისათვის პარტიამ დღემდე ძალა ბევრი გააყენა.

ამასთან ერთად, ჩვენ გადამწყვეტი მნიშვნელობის გამოარჩევა მოვიპოვეთ ხოლმის მეურნეობის სოციალისტური რეკონსტრუქციის დარგში, საბჭოთა კავშირის მშრომელი გლეხობის 81 ნახ. პროცენტზე მეტი გაერთიანდა კოლმეურნეობებში, ხორბლეულის ძირითად რაიონებში დამთავრდა მთლიანი კოლექტივიზაციის და მის

საფუძველზე კულაკობის როგორც კლასის ლიკვიდაციის პროცესი. სამაჩხანო-სატრაქტორო სადგურები გადაიქცნენ წვრილი და ქუცაცხულო მიწადასაქმებლებს სოციალურ სტური რეკონსტრუქციის მძლავრ ბერკეტად. განმტკიცდნ და გაიზარდნ საბჭ. მეურნეობები, რომლებმაც ერთიორად გააღრმავა თავიანთი წარმოება და ფართოდ შემოიღეს უახლესი მაქანური ტენიკა, გაღრმავდა კოლმეურნეობათა და საბჭოთა მეურნეობების სასაქონლო პროდუქცია და ადიდა გარდატეხის წლის დასასრულს, შეაქმნა ყველა პირობები იმისათვის, რომ კულაკური წარმოება შეგვეცვალა საბჭოთა და კოლექტიური მეურნეობებით.

საქონლის ბრუნვის ამ ახალ, მეტად მნიშვნელოვან წყაროებს შორის განსაკუთრებული და უმთავრესი ადგილი უჭირავს საბჭოთა და კოლმეურნეო მუშაკების სასაქონლო პროდუქციას, რომლის უმთავრესი მასა ამჟამად მიღეს სახელმწიფო დაშვადებათა ხაზით და რომის ნორმა, საქმად დიდი ნაწილი უნდა მოხმარდეს საკოლმეურნეო ვაჭრობის გაშლის საშემს, იმ უდიდესი მიღწევების საფუძველზე, რომელიც ჩვენ მოვპოვეთ სოციალისტური მეურნეობის სოციალისტურ გარდაქმნის დარგში.

თავის მეორე, 10 მაისის დადგენილებაში პირუტყვის დაშვადების გეგმის და ხორბლით ვაჭრობის გაშლის შესახებ, პარტიამ და ხელისუფლებამ წამოაყენა ხორცილ საკოლმეურნეო ვაჭრობის გაშლის ამოცანა, რაც დაუკავშირდა ხორცის დაშვადების 1988 წლის გეგმის სანახევროდ შემცირებას, ამასთან ერთად, პურის და ხორცის დაშვადების გეგმების შემცირება ცალკე მხარეებში და რესპუბლიკებისათვის არ მომხმარა შექანყურად და თანაბრად. პარტიამ მხედველობაში მიიღო ცალკე სამეურნეო რაიონებში, როგორც მარცვლოვანი მეურნეობის, ისე განსაკუთრებით მეცხოველეობის მდგომარეობა და ამგვარად დაწესა სახელმწიფო დაშვადების მიმდინარე წლის ღონისძიებები ცალკე მოკავშირე რესპუბლიკებისათვის, ამავე დადგენილებით გაუქმდა მსხვილ რქოსანი და წვრილფეხა პირუტყვის დაკვლის ყოველგვარი შეზღუდვა, როგორც სოფლის მოსახლეობის პირადი საჭიროებისათვის, ისე გასასყიდათ. 8 და 10 მაისის დადგენილებით, საკ. კ.პ.

(ბ) ცეკმა და საკ. საკომსაბჭომ მიიღეს კოლმეურნეობებს და ინდ. მეურნეობებს, რომლებიც წესიერად და პირნათლად ასრულებენ დაშვადების ცენტრალიზებურ გეგმას, მეცხეთა სრული შესაძლებლობა დაუბრუნოვლად, საკუთარი შეხედულებებისამებრ, როგორც ბაზრებზე, ისე თავიანთ საკოლმეურნეო დუქნებში თავისუფლად გაყიდონ პური, მსხვილფეხა პირუტყვი, ღორი, ცხვარი, ფრინველი და თავიანთი მეურნეობის ხორცის ყველა სხვა პროდუქცია.

საკოლმეურნეო ვაჭრ. ფართოდ გაშლის და ამ საქმეში კოლმეურნეთა და ინდივიდუალური მშრომელი მეურნეთა დაინტერესების გაზრდის მიზნით, დაწესებულია მთელი რაგი შედგაობები. ღონისძიებათა მთელი გეგუფი, რომელიც უკანასკნელ ხანებში გაატარეს საკავშირო ცეკმა და საკომსაბჭომ და ადგილობრივმა სადირექტივო ორგანოებმა, მიმართულია იქით, რომ ყოველგვარი პირობები შეიქმნას საკოლმეურნეო ვაჭრობის გაშლისათვის, საბჭოთა ბაზრებზე მეტი სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის გაშვანისათვის. ამ მიზნით, მთავრობამ გააუქმა ყველა არსებული, რესპუბლიკური და ადგილობრივი მნიშვნელობის გადასახადები და გამოსაღებები იმ ვა-

ჭრობაზე, რომელსაც კოლმეურნეობები, კოლმეურნეობები და ინდივიდუალური მშრომელი მეურნეობები აწარმოებენ. ანალოგიური პირობები, ბაზრებზე, მოედნებზე, რკინის გზის სადგურებზე, გემთ-მოსადგომებთან და სხვაგან...

დაწესდა საკოლმეურნეო ვაჭრობის საშუალებით მიღებული შემოსავლის დაბეგვრის მეტად შეღავათიანი პირობები. საკ. ცეკმა და საკომსაბჭოს 20 მაისის დადგენილების თანახმად ის შემოსავალი, რომელიც კოლმეურნეობები და კოლმეურნეობები იღებენ ბაზრებზე თავიანთი სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის გაყიდვისგან, სრულტებით არ იბეგრება სასოფლო-სამეურნეო გადასახდით. ამავე დროს ინდივიდუალური ვაჭრობის საშუალო გლეხობათვის ამ დარგში დაწესდა შეღავათი, ინდივიდუალური მშრომელი გლეხთა მეურნეობის მიერ თავიანთი სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის რეალიზაციით მიღებული შემოსავალი იბეგრება სასოფლო-სამეურნეო გადასახდით, ვაჭრობის შემოსავლის არა უმეტეს 30 პროცენტის რაოდენობით. ეს შეღავათები ქმნიან უდიდეს სტიმულს საკოლმეურნეო ვაჭრობის მაქსიმალურად გაშლისათვის.

იმ კოლმეურნეობებისათვის, რომლებიც ვაჭრობას იწყებენ, გამოყოფილია 10 მილიონი მანეთი, სტინტულ თანხის მიწაზე-წინააღმდეგ გამოყენებით, ჩვენ შევსძლებთ მოკლე დროში შეიქმნას საკოლმეურნეო ვაჭრობის გაშლის მძლავრი საფონდო ბაზა და გავზარდოთ კოლმეურნეობათა და ინტერესება თავიანთი ფინანსური მუშაობის შედეგებით. ეს აუცილებელია მით უმეტეს იმიტომ, რომ კრედიტებს მიღებენ მხოლოდ ის კრედიტორიანნი კოლმეურნეობები, რომლებიც გაშლიან ნამდვილ საკოლმეურნეო ვაჭრობას.

საქართველოში, უკანასკნელ ხანებში პარტიის და ხელისუფლების ამ დადგენილებათა მშრომელმა პარტიამ გააღრმავა დარგში გადიდება სათანადო ნაბიჯები. ჩვენ უკვე გვაქვს ჩატარებული მუშაობის პირველი პრაქტიკული შედეგები. რესპუბლიკაში, უმთავრესად მსხვილ სამრეწველო რაიონებში და ფაბრიკ-ქარხნებთან ამჟამად გახსნილია და მუშაობს 120-მდე საკოლმეურნეო სავაჭრო. ყოველდღიურად იზრდება ბაზარზე გამოტანული სასოფლო-სამეურნეო პროდუქტების რაოდენობა და თანდათან მცირდება ფასები ამ პროდუქტებზე.

საკოლმეურნეო ვაჭრობა — საბჭოთა ვაჭრობა. იგია უშუალოდ სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის მწარმოებელთა ვაჭრობა, სპეკულიანტების და გადამყიდველების გარეშე. ამასთან ერთად, იგია ხანძარიკო დროისათვის მთავიკრებული ვაჭრობა, რომელიც მომავალში კიდევ უფრო გაფართოვდება, გაიშლება და განვითარდება.

სისტემატური ბრძოლა უნდა ფარ-მოვთ „მემარცხენე“ განწყობილებების წინააღმდეგ, რომლებიც მიმართულია იქით, რომ ზევდნ ბრძანებით და საგანგებო ადმინისტრაციული ზომების საშუალებით საკოლმეურნეო ვაჭრობისათვის ფასების დაწესება, პროდუქციის სავალდებულო ჩაბარების შემოღება და სხვ. თავისებურად „გაშლილი“ საკოლმეურნეო ვაჭრობა და ამით, ფაქტურად ჩაშლილი პარტიის და ხელისუფლების უკანასკნელ ღონისძიებათა განხორციელება.

პოპულარით სსსს **სოცმშენებლობის ტემპების** **დასაჩქარებლად**

ხუთწლედის მეოთხე წელს საბჭოთა ქვეყანა ლენინური პარტიის ც. კ.-ს სწორი ხელმძღვანელობით ამთავრებს ხუთწლიანი გეგმით გათვალისწინებულ მშენებლობას.

ყოველი ქვეყნის მშრომელს შეუძლია შეადაროს კაპიტალისტური სისტემის შედეგები იმას, რაც გვაქვს ჩვენ პროლეტარული დიქტატურის ქვეყანაში. ეს შედარება ცხადყოფს, რომ კაპიტალისტური სისტემა მოიცვა კრიზისმა. ინგრევა კაპიტ. ქვეყნების მრეწველობა, იშლება სახალხო მეურნეობა, იზრდება უმუშევრობა და ფიზიკურად ნადგურდება მშრომელი მოსახლეობა.

საბჭოთა კავშირი კი აღმაველი ხაზით მიდის. ჩვენ ავაშენეთ სოციალისტური მშენებლობის გიგანტებს, მოვსპეთ უმუშევრობა, შევქმენით მრეწველობის ახალი დარგები, რომელიც ანმტკიცებს საბჭოთა კავშირის ეკონომიურ დამოუკიდებლობას და ჩვენს თავდაცვითი უნარიანობას.

სოციალისტური მშენებლობის კიდევ უფრო გასაძლიერებლად მოწინავე მუშების ინიციატივით საკავშირო მთავრობის მიერ გამოშვებული იქნა ახალი სესხი.

ახალი სესხი „ხუთწლედის მეოთხე დამამთავრებელი წელი“—გამოშვებულია 3 მილიარდ 200 მილიონ მანეთის რაოდენობით. ამ თანხიდან საქართველოში უნდა გაერცელდეს 50 მილ., ხოლო მარტო ტფილისში—20 მილ. მან.

სესხის რეალიზაციის კამპანია ფართოდ გაიშალა ფაბრიკა-ქარხნებსა და მთელ რიგ საბჭოთა, პროფესიონალურ და სხ. ორგანიზაციებში. ტფილისის პროლეტარიატი განსაკუთრებული ენერგიითა და ხალისით შეუდგა ამ მორიგი ღონისძიების ცხოვრებაში გატარებას ჩვენი ქვეყნის სოციალისტური აღმშენებლობის ტემპების გასაძლიერებლად.

ჩვენს ფოტოზე ნაჩვენებია ზოგიერთი მომენტები ამ კამპანიის მსვლელობიდან.

პირველ რიგზე—მარცხნივ: სახბანკის მიერ მოწყობილი გამსვლელი კიოსკი აშხ. სტალინის სახელობის მუშათა კლუბში; **მარჯვნივ:** მემანქანეთა ბრიგადების სრულიად საკავშირო კონკურსზე გამარჯვებისათვის შრომის წითელი ორდენით დაჯილდოებული ორთქლმავალი მ-22-ს მემანქანე აშხ. სულაძე, რომელმაც ხელი მოაწერა 2 თვის ჯამაგირზე.

მეორე რიგზე—თამბაქოს ფაბრიკა პროლეტარიის მუშათა ერთი ჯგუფი, რომელმაც ვალაზე აღრე მოაწერა ხელი სესხზე თვენახევრის ჯამაგირის რაოდენობით.

მესამე რიგზე—ლუბის ცეხის დამკვეთი მუშები—აშხ. ყურაშვილი, თედორაშვილი ოა ჯაფარიძე. ხელი მოაწერეს თითო თვის ჯამაგირზე.

მესამე რიგზე—აშხ. სტალინის სახელობის აბრეშუმის საქსოვ ფაბრიკის სამოედლო ცეხის კომკავშარელი მუშა-ქალები, ხელი მოაწერეს თვენახევრის ჯამაგირზე.



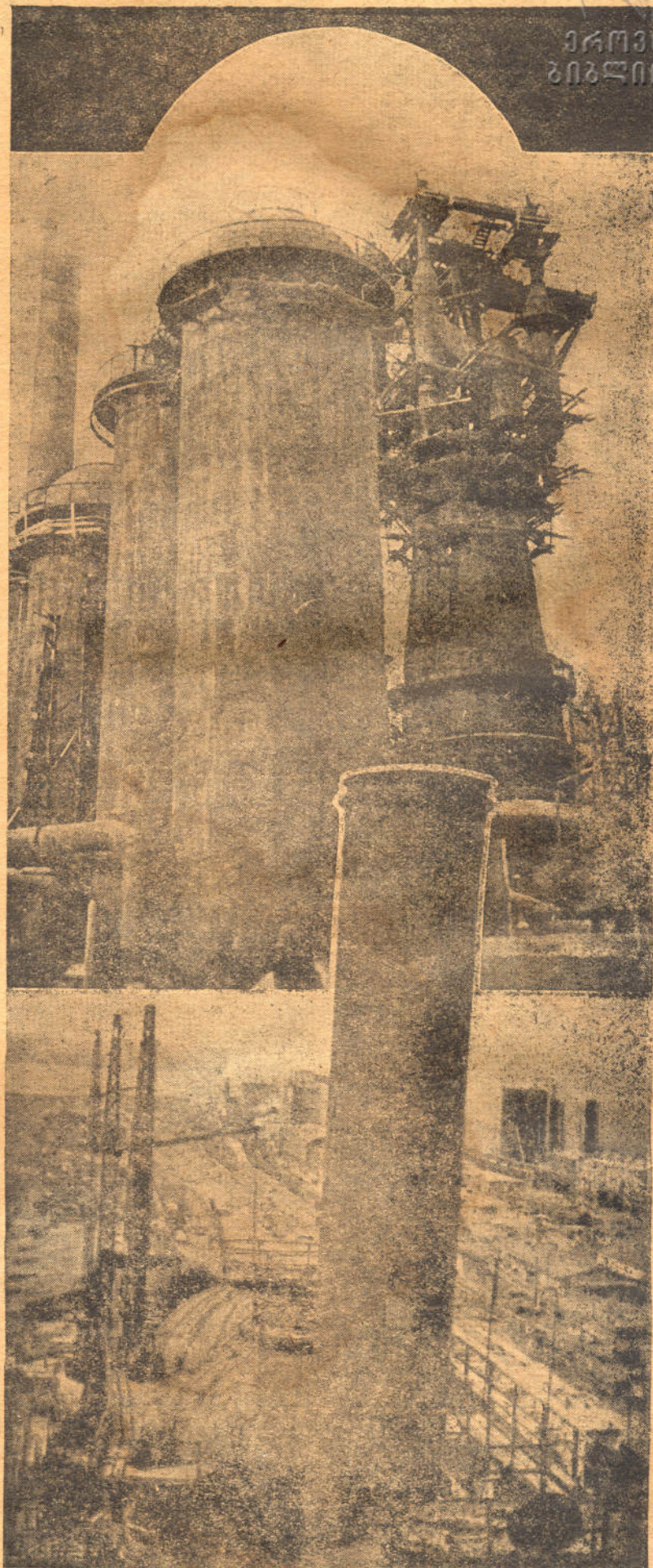
საბჭოთა კავშირში ამუშავდება

მაშინ როცა საბჭოთა კავშირი ლენინური კომპარტიის უშუალო ხელმძღვანელობით დღითიდღე ანმტიკიებს სახალხო მურნეობას, მაშინ როცა მტკიცე ნიადაგი ჩაეყარა მრეწველობას, ერთი-ორად გაიზარდა შრომის ნაყოფიერება, მოიხსო უმუშევრობა, ბრწყინვალე გამარჯვებით მთავრდება პირველი ხუთწლიანი და ჩვენი ქვეყნის პროლეტარიატი გადადის მეორე ხუთწლიანში, კაპიტალისტური ქვეყნები მოიცვა კრიზისმა, უმუშევრობამ და იქაური პროლეტარიატი გაღატაკებისა და სიმშვილით განადგურების შიშით სტოეებს ქაღალდებსა და სამრეწველო ცენტრებს.

ამჟამად კაპიტალისტურ ქვეყნებში ასობით ჩამქრალია ბრძმედები, სრამაც იქ გამოიწვია პირდაპირ კატასტროფიული მდგომარეობა თუჯის ჩამოდნობის დარგში. ამ მხრივ მხოლოდ საბჭოთა კავშირი წარმოადგენს გამოწვევის შთელს მხოლოდში. მაშინ როცა კაპიტალისტურ ქვეყნებში თუჯის მრეწველობა დაცა 50 პროცენტ, ჩვენი კავშირი დღითიდღე ანმტიკიცებს მას და მოკლე ხანში სრულიად უზრუნველყოფს თავის დამოუკიდებლობას ამ მხრივ. 1932 წ. განმავლობაში ასამუშავებლად გამზადებულია 24 ბრძმედი, რომელთა უდიდესი ნაწ. თავისი სიმძლავრით გაცლებით დიდია ამჟამად ევროპაში არსებულ ბრძმედებზე. ქ. ტულაში არსებული კოსტოგორას ბრძმედი № 3, რომელიც ამუშავდა წელს პირველ მაისს თავისი ძალღანებით აქარბებს № 1 და № 2 ერთად და დღე და ღამის განმავლობაში ჩამოაღნობს 400 ტონა თუჯს, წელს 5 ივნისს 5 ხაათსა და 30 წუთზე ამუშავდა მაგნეტოგორსკის კომკავშირელთა ბრძმედი № 8. ევროპაში არ მოიპოვება ამისი მსგავსი ბრძმედი, ხოლო ჩრდ. ამერიკაში არსებული 4 ბრძმედიდან მუშაობს მხოლოდ ერთი. ამჟამად საბჭოთა კავშირში მუშაობს 2 ახეთი ბრძმედი, რომლებიც პროექტით გათვალისწინებული სრული დატვირთვის შემდეგ დღე და ღამეში მოგვცემს 2,500—3,000 ტონა თუჯს.

მაგნეტოგორსკის ბრძმედი № 8 იხტვ, როგორც № 1 მოწყობილია ტიჩკის ოკანასკენელი მიღწევების მიხედვით. წარმოების ყველა პროცესები მექანიზირებულია. ბრძმედი № 2 დარწყებს მუშაობას ბრძმედი № 1-ზე ოთხი თვისანი გამოცდის ჩატარების შემდეგ, რაც მოგვცემს საშუალებას ხვსებით დავუყოლოთ ბრძმედი № 2-ში პროექტით მოცემულ ძალთაანებას სულ მცირე ხნის განმავლობაში. ბრძმედი № 2 რეცხვით ზერვია. 24 ბრძმედიდან, რომელიც ამუშავდა წელს საბჭოთა კავშირში.

სურათში—ზემოდან ქვემოთ: 1. მაგნეტოგორსკის ბრძმედები, 2. მაგნეტოგორსკის კომკავშირელთა ბრძმედი № 2.



„დაწმავალი უნდა დაისაჯოს“

„დღეს მე მოვედი იმისათვის, რომ ელაპარაკო ომზე და ომის შესახებ. როგორც ინტერნაციონალისტი და სოციალისტი, როგორც მშვიდობიანობის მეგობარი, მე ვიცი, რომ ბოლომდე აღშფოთებას იწვევს ჩემში ყოველი ინდივიდუალური აზრით, რომელსაც სურს ზავის ჩამოგდება. აქ არაა დაწმავალი უნდა დაისაჯოს“.

ეს სიტყვები ეკუთვნის მისა „უდიდებულესობის“ ბელგიის მეფის მარინ და შემდეგ მრავალჯერ მინისტრად ნამყოფ „სოციალისტს“ იმოდ ვანდერველდეს და წარმოასრულა მან პარლამენტში 1915 წ. 18 აპრილს გაცემულ მოხსენებაზე, მკითხველს არ გაეგონებინა ეს უსარგებლო ცინიზმი, რომლისათვის ბანი განდერველდეს ცილილზე „მშვიდობიანობის მოყვარულობისა“ და „ბოლომდე ომის“ ლოზუნგის შეთვისებას, გაკლემბით საუბრისას მისი მითითება „და მნაშვების დასჯის“ აუცილებლობისა. არასოდეს იმ „თერეკალიზმზე“, რომელიც მსოფლიო ომის დაწყების პირველ დღეებშივე განადგურდა მთელი ინტერნაციონალიზმი შინაგულმა პარტიკულმა, არასოდეს არც ერთ ნაშედეგ სოციალისტს არ მოსულია აგრეთ ომის (კაცხლის დაწმავაში ბალოს დავით მთელი ხალხისათვის, ყველა რეზოლუციები, რომლებიც საერთაშორისო სოციალისტურ კონგრესებზე მიღდნათ ომის საკითხზე, ზოგან ბუნდოვანად და ზოგან სრული სიკუზალოთ ომის ინდივიდუალური აღიარებითა, კაპიტალიზტური ბურჟუაზია, რომელიც ბაზრისა დასაპროტოპო არ ირითია არაერთარ მსხვირბოს — მსხვირბოს, არა თათბირ სოციალისტის სახით ან თაყის ჯიბის ხარჯზე, არამედ ასევე ათას მუშებისა და გლეხების სიარულის სახით და უკანასკნელთა ხიარება.

მაგრამ კაპიტალიზტების საშახტრქმა ვანდერველდესა და მათა მისთა შეგნებთან სრულიად ამოღდა სოციალისტური კონგრესებისა და კონფერენციების დადგენილობები, ყველაფერი, რასაც ხიტყვით ეთაყენებოდნენ ომის ერთგულებით, ითიცებოდნენ მთელი ინტერნაციონალის მსხვირბობით. თუ მოკავშირეთა ბანაში „მართლმართლ“ სოციალისტთა ინდივიდუალური დაწმავით ემუქრებოდა „დაწმავლები“ — ი. ი. მთელი გერმანიის ხალხს, — არც იოჰანსმა მთარის ერთგული მსახურები რბოვდნენ ეალში ომის არანაყოფი რისხვას უმზადობდნენ თაყიან მსხვირბოს.

„გერმანიისა და ავსტრიის ჯარების შეუღარბულ სიმამაცზე იმსხვირია მოლაღატ და დიკის გამტრ შედეგ“), გაიძვირა იამოშობის, ეგრავ ინგლისელებს, ტრაბაზა დრანების (კრუტენტული ბოლოგიულების, უმაღურ ბურჟუას, მკეცხარა ანდოვების და ნაბიარბ დელურ, ეგრამაში მთავრულ ინდოსების მარგების, ზუაღების, ზანგების და სხვა შავის ნავების ყველა უსინდისო გეგმები.

საქმად ცუდათ უკვირს გარემოება, რომ მამაცი გერმანიის ჯარისკაცები იძულებულნი არიან სისხლით გააღწიონ საფრანგეთის მიწაში გერმანიის ნაწილად ევლურებს, რომლებიც ინგლის-საფრანგეთის საზარბაზნე ხორავ წარმოადგენენ. საქმად ცუდათ ის, რომ „რევილიუციონერი“ და „რესპუბლიკანელი“ თარნგები დასმუგებთ თოიონ, რათა მათ უმით-ორო ბოროტმოქმედმა რუსეთის თაყთმყარბელობამ და ყოველითის გონიერი ბელგიული ნიბას რთაგინ, რომ იმინი მთავრუის მშინარა და უსინდისო აღზომიანა. ომის ყოველი დღე უდავით ამტკაცებს, თუ რამდენად სიმართლიანია საქმე გერმანიის, რომელიც თავის იცავს.

— ამას სწერდა 1914 წლის 25 ოქტომ.

*) ლაპარაკია ნიკოლოზ მეორეზე.

**) ინგლისმა.

პერსალ
ქართული
(1918-28 წლები)

გერმ გერმანიის ტრანსპორტულია კავშირის ორგანო „კრედიტი“, რომელიც თავდაცვალ თვალა იმას, რომ გერმანიის არმიებს ეჭირათ ბელგიისა და საფრანგეთის ტერიტორია.

„დაწმავის“ გამოკვეცვის საკითხი ბრძოლის ცეცხლზე წყდებოდა, პირველ ხანებში ომის სასწორი გერმანიის კოალიციის მხარეზე იყო. მას შემდეგაც კი, რაც მოკავშირეებს წამოეშველენ ამერიკის ჯარები, მდგომარეობა ფრონტებზე ამდენად ხელსაყრელი იყო ცენტრალურ სახელმწიფოებისათვის, რომ შეერთებული შტატების აღმართა სიმამა ინგლისის აღმართა ჯელაკოსთან თათბირის შემდეგ ვაშინგტონში გაგზავნა მემორანდუმი, რომელშიც ომს წავსვლად თვლიდა. მაგრამ სასურსათო კრიზისმა, მოქანცვამ მოკავშირეთა ძალეების სიმარცხეში და მოწინააღმდეგეთა სამხედრო ტენიკის უპირატესობამ თაყისი ჰქნეს. გერმანიამ დაპყრვა ბრძოლის უნარი და ამირეიდ თაყისთავად გახდა „დაწმავი“.

ბან განდერველდეს და მას მეგობრებს მიეცათ საშუალება „დაწმავალი დაესაჯათ“.

„დაწმავაში“ ზავს ითხოვს

პირველი, რომელმაც ცენტრალურ სახელმწიფოებიდან დასტოვა ბრძოლის ევლი-იყო ბულგარეთი, უკანასკნელი ისე მოულოდნელად გამოვიდა თაყის მოკავშირეებს, რომ მისი კაპიტულიაციის ამბავი გერმანიის სარდლობამ გაიყო მხოლოდ 36 საათის შემდეგ (1918 წ. 27 სექტემბრის). 31 ოქტომბრის ბრძოლაზე ხელი აღიდა თურქეთმა, 3 ნოემბრის კი — ავსტრია-უნგრეთმა.

უკვე 1918 წ. შემოდგომაზე გერმანიის კოალიციის სარდლობისათვის ეხადი შეიქნა. რომ ომის გადამტეხვა შეუძლებელია. 29 სექტემბრის ლიუდენოვში, 1-ლ ოქტომბრის კი ჰინდენბურგმა მოსთხოვეს მთავრობას წინადადების მიოვა მოკავშირეებისათვის ზავის ჩამოგდების შესახებ, პრინციპულ ბაღილგობას „კონსტატუიონერი“ მათაგობამ. შედეგობით მთავრობის საშეაღმდეგო სიბოვა ეილსონს „ეიკისრის მშვიდობიანობის აღდგენა“ მისი „14 მუხლისა“ და 1918 წ. 27 სექტემბრის სიტყვის სათაძილზე.

მაგრამ მოკავშირეები და მათთან ერთად ეილსონიც არ ჩაბრბდნენ. მხოლოდ 8 ოქტომბრის მოკავშირეთა შტატების გარეშე საქმითა მინისტრი შეეკთბა გერმანიის მთავრობას — მართლა აპირებს, თუ არა იგი საზავო პირობების, მიოლბის ეილსონის 14 მუხლისა და მისი შინდომი განცხადებების საფუძველზე და თან აცნობდა. რომ ღრეებითი ზავი შეუძლებელია; სანამ (კინტრალი) სახელმწიფოების ჯარებს უპირაით უცხო ტერიტორიები, გერმანიის ჯარებს ისიდა; აღარ შეეძლოთ დაეპირბული ტერიტორიების შენარჩუნება, მაგრამ მაქს ბა-

*) ნოემბრის პირველ რიცხვებში, გერმანული ენობებით, დასავლეთის ფრონტზე ყოველ სთაჟს გერმანიის ჯარისკაცებ მოლოდა: 600 ფრანკა, 700 ინგლისელი და 1.200 ამერიკელი ჯარისკაცი. იმ „მოლოდაი გავრდა“ სიორი 1924 წ. გამოცემული კრებული „გერმანიის რევილიუცია“ გვ. 117.

**) პირველი მთავრობა გერმანიაში. შერეიანილი რეპრეტაჟის ფრაქციების შეთანხმებით, ეილსონი მთავრობის იძულებული გახდა წესდული კონსტატუიონერი დათმობილზე, რადგან 1918 წ. 27 სექტემბრის ეილსონმა თაყის სიტყვაში გაჰრით განაცხადა რომ შეუძლებელია მოლაპარაკება „უპასუხისმგებლო და თეინენბურ მთავრობასთან“.

დონელის მთავრობისათვის უფრო ხელსაყრელი იყო ღრეებითი ზავის ჩამოგდება. მანამდე, სანამ მას ჰქონდა სამხედრო უპირატესობა, სანამ გერმანიის ჯარებს ეჭირათ სხვისი ტერიტორიები. ლანსინგის ნოტა გერმანიის აცლიდა ამ უპირატესობას. გერმანიის აღარ ჰქონდა გერმანიის საშუალება ლანსინგის წინადადება მიღებული იქნა. მაგრამ კიდევ რამდენიმე ნოტის გაცვლა გამოცელა შეიქნა საქმით, სანამ ეილსონი დასთანხმდებოდა გერმანიასთან ზავის ჩამოგდებაზე, 23 ოქტომბრის გერმანიის მთავრობას გადაეცა ლანსინგის ნოტა, რომელიც ღრეებითი ზავის პირობათ აყენებდა ეილსონის გადადგომას, რადგან „შეერთებული შტატების მთავრობის მოლაპარაკების წარმოება შეუძლია მხოლოდ გერმანიის ხალხის წარმომადგენლებთან“.

ეილსონის საქმეები ისიდაც ცუდათ იყო წესული. მშრომელი მასების უმთავრესი ბაჟ, რომელსაც თაყის წლის განმავლობაში ზორკავდა პოლიციური რეჟიმი და მენშევიკების ავტორიტეტი, გადახდებდა ზღუდვები 28 ოქტომბრის დაიწყო მეზღვაურთა აჯანყება კილში. ჩაქარა იფთქა მთელუარება გერმანიის სხვადასხვა კუთხეებში.

8 ნოემბრის გერმანიის დელეგაცია კრეკ-ბერგერის მეთაურობით ჩავიდა მოკავშირეთა მთავარ ბანაში, აქ მას გადასცეს ღრ. ზავის პირობები, რომლებზედაც გერმანიას, პასუხი უნდა გაცეცა 72 საათში. მავრდოს კი მოკავშირეთა ჯარები განაგრძო ბდნენ შტატებს ყველა ფრონტებზე. ეს ფაქტიურად აღარ იყო შეტევა, რადგან მათ არაეინ ებრძოდა, ეს იყო „შეუტრეგელი წინსვლა, ნაკანანგეი საფრანგეთის მძიმე მრეწველობის ინტერესებით. უპაწარკა და მის კოლეგებს „კომიტე დუ-ფრო“-იდან სურდათ, სანამ ომი ფაქტიურად შესწყდებოდა, დაპატარბებოდნენ გერმანიის იმ ტერიტორიებს, რომლებიც საფრანგეთის მრეწველობას მისცემდა ნელელეფას და საწვავ მასალას.

„პოგენკოლერენების ტახტი შეირყა. მთუხედვით მენშევიკების ათასგარი ცდებდა, 9 ნოემბრის რევილიუცია ბოლშევიკთა ეერმანიის მონარქიას.

გერმანიაში იმედი მიეცათ, რომ აივიროთან მოკავშირეები და კრძოთ ეილსონი შეტეს ლმობიერებას გამოიჩენს. მაგრამ ეს იმედი უსაფუძლო აღმოჩნდა.

ღრეებითი ზავი. — პარიზის კონფერენცია

დაბოლოს, როგორც იქნა, მოკავშირეებმა დასდეს ღრეებითი ზავი გერმანიასთან (1918 წ. 11 ნოემბრის). გერმანიის ორეკილის განმეგობაში უნდა დაეცალა ბელგია, საფრანგეთი, ლიუქსემბურგი და ეილსონ-ლოტარინგია. გადაეცა მოკავშირეებისათვის: 5.000 ზარბაზანი, 25.000 ტყეიამურჩევი, 3.000 ნაღმსროლი, 1.700 ეგრამლანი, 150.000 ვაგონი, 5000 ორთქლმავალი, 5.000 საზარო ავტომობილი, გარდა ამისა, მოკავშირეებს ეძლეოდათ უყულება დაეკავებოდა რეინის მარცხენა ნაბირი და მარჯვენა ნაბირზე მდებარე სიმაგრეებთან მისასვლელი გზები (ოკუპაციის ხარჯები დავისრა გერმანიის), გერმანიის უნდა გადაეცა მოკავშირეებისათვის რუსეთის და რუმინეთის ოქროს ფონდი, ყველა წყალქვეშა ნავები, 6 კრისერი, 10 ეგრნოსანი, 56 განმანადგურებელი და სხვ.) ერთი სიტყვით, მსოფლიოს ჯერი არ უნდაღეს ასეთი დამამცირებელი საზავო პირობები. მაგრამ ეს კიდევ ცოტათ მიაჩნდათ გამარჯვებულებს, განსაკუთრე-

ბით საფრანგეთს. სადაც ლოზანგი, „ბოში გადახდის“ ქვეყნის დაწესებული ეკონომიკის აღდგენის და ფინანსების მოწესრიგების ქვე-კლასიკური გამოცხადება. საფრანგეთის „ზოგიერთი იმპერიალისტები იქა მდგკ კი მიდიოდნენ, რომ მოითხოვდნენ ზავის დადგენას არა გერმანიის საიმპერიო მთავრობასთან, არამედ გერმანიის ცალკე სახელმწიფოებთან.

თუმცა ვილსონმა გერმანიასთან წინასწარი თოვლაპირების პროცესში საგრძნობათ შეჭვეცა თავისი „14 მუხლის“ ფარგლებში, მაგრამ მოკავშირეებმა ისეც არ იტყარეს, მათ გადაწყვიტეს, რომ გერმანიის მონაწილეობას კი არ მიიღებს საზავო მოლაპარაკებაში, არამედ მას გადაეცემა გამაზღვრელი ხელშეკრულება და წინადადება მიეცემა მიიღოს იგი. და მართლაც, როცა 1919 წ. 13 იანვარს პარიზში შეიკრიბა საზავო კონფერენცია, მასზე წარმოდგენილი იყვნენ მხოლოდ გამარჯვებული სახელმწიფოები. ისეთი ქვეყნები კი, რომლებიც ნომინალურად იღებდნენ მონაწილეობას იმში (მაგ. ლინდერია, პანამა, პერუ და სხვ.), მაგრამ არ იყვნენ დამარცხებული.

ამ კონფერენციაზე თავი იჩინა ორმა დიპლომატურად მოწინააღმდეგე თვალსაზრისმა. საფრანგეთის თავის დელეგატების სახით არ მიაჩნდა ცემად გერმანიის მიძიარი მიღებული რეზერვები. მას სურდა საბოლოოდ დაეკმაყა და დაესუსტებია გერმანია, რომ დაეცავებია უკანასკნელის ადგილი. ეს კი არ შედიოდა ინგლისის ანგარიშში, რომელსაც სურდა არ ყენდოდა გერმანიის აღდგენის ლიკვიდაციის შემდეგ ახალი მტოკე გაჩნხოდო კონტინენტზე. შ. შტატების დელეგაციამ, რომელიც გარეთული იყო ვილსონის იდეის — ერთა ლიგის პროექტის დაწესებით, ჯერ კიდევ კონფერენციის ოფიციალურ გახსნამდე გამართულ მოლაპარაკებებს დროს დაუთმო ბუროს და მოედინა ინგლის-საფრანგეთის დელეგაციებს და საქმეებში ცრეოდა მხოლოდ მაშინ, როცა კონფერენციის მონაწილეებს შორის თავს იჩენდა მწვეფე უთაბაობა (მაგ. სამხრეთ-აღმოსავლეთისა და იტალიის დელეგატებს შორის ჩრდ. დაღმოსავლეთის საკითხის გარშემო მომხდარი კონფლიქტი).

გერმანიის დელეგაცია საგარეო საქმეთა მინისტრ ფრაიზ ბროდლორფ რანკაუს მეთაურობით პარიზში ჩავიდა 29 აპრილს 7 მაისამდე, როცა დელეგაციის გადასცეს ხელშეკრულების ტექსტი, გერმანელებს ეპყრობოდნენ, როგორც კეთილგანების. ისინი განცალკევებული იყვნენ და მთელი დღის განმავლობაში მათ მხოლოდ ერთგვარ ჰქონდათ ურთიერთობა მოკავშირეთა წარმომადგენლებთან. გამართლდა გერმანელების ყველაზე ცუდი მოლოდინი. მიუხედავად იმისა, რომ ინგლისი წინააღმდეგობას უწევდა საფრანგეთის წრტ გადასულ აგრესიულ განზრახვებს, „საზავო“ პირობები იმდენად აუტანელი აღმოჩნდა, რომ გერმანიის დელეგაციამ უარი განაცხადა მის მიღებაზე და 16 ივნისს დაბრუნდა ბერლინში (უკან დაბრუნების წინ უძღოდა გერმანიის დელეგა-

ციის უმეტესობა ცდები, მიმართული „საზავო“ პირობების შემსუბუქებისაკენ).

გერმანიის ხალხთათვის კრება ამათ შეეცადა „სენსატუტებმა ხელშეკრულებას ზოგიერთი მუხლები. მოკავშირეები მას საომარი ზოქედლებს განახლებით დაეშუქრენ. მაშინ ისალმა კოალიციონურმა მთავრობამ შეწყვიტა ბაუერის თავმჯდომარეობით პარიზში გაგზავნა დეპუტატი, რომ გერმანია დაახლოება მიიღოს „საზავო“ პირობები. 1919 წ. 28 ივნისს გერმანიის დელეგაციის საგარეო საქმეთა მინისტრ მენსჰეიკი გერმანის ბიულეტენის მეთაურობით ხელი მოაწერა „საზავო“ ხელშეკრულებას, რომელიც ცნობილია ვერსალის ხელშეკრულების სახელწოდებით.

„გაზიპა მს“

ვერსალის ხელშეკრულება ეს არის უმთავრესად ფაქტობრივი ილუსტრაცია „მელოდრამა“ გერმანიის, რომ უკვე დროებითაა ზღვის პორეფლოვად დღემში გერმანია გაფცქენეს მატერიალურად და სანხედოა მთლიან, ვერსალის ხელშეკრულებამ ძალიან იცოთი გასწყობილება შექმნა გერმანიაში, რომ საუბრად არა, დიდი ხნით მაინც ჩამოქვეითებია გერმანია და უზრუნველყო საფრანგეთის ჰეგემონია. ამ მთლიან, ავსტრიასთან, უნგრეთთან ბელგარეთთან და თურქეთთან დადებული ხელშეკრულებები მხოლოდ ვერსალის ხელშეკრულების დამატებას წარმოადგენენ და ესაბრუნებას წესით აღნიშნულ მთავარ სიზსა, რომელიც ფრანგმა იმპერიალისტებმა დაისახეს საფრანგეთის ცეკობრივი და პოლიტიკური ჰეგემონიის დასამყებრებლად ევროპაში. ვერსალის ხელშეკრულება გერმანიის ტერიტორია დაჰმავ კვ. კილომეტრიდან 1914 წ. 1-ლ ავსტრიტოპ მეფეკოა 475,552 კვ. კილომეტრამდე, მოსახლეობა კი 67,563,997-დან 65,179-დგ. გარდა ამისა შეიქმნა მთელი რიგი ახალი საგლეხეოეები (პოლონეთი, ჩეხოსლოვაკია) აქედროთ დაკავშირებული საფრანგეთის იმპერიალიზმთან და ისათნა ერთად დაინტერესებული გერმანიის სისტემით. უნგრეთს ჩამოკალა ასი ტერიტორიის თითქმის ორი მესამედი, ავსტრიას წაერთვა მთელი რიგი პროვინციები და გარდა ამისა ხელშეკრულებაში მტკნარი იქნა მუსლი, რომელიც სპობს ავსტრია-გერმანიის გაერთიანებას ყოველგვარ შესაძლებლობას.

გერმანიის ეკონომიკური ძლიერების შესაბამისად ფრანგმა იმპერიალისტებმა მთელი რიგი სამეფოებები გამოიყენეს. მთელი რიგი ოლქების ჩამორთების გავლით გერმანიაში დაჰკარება (ჯერ კიდევ რუკის ოქუპაციამდე) ნახშირის მოპოვების 26 პროც. რკინის—75 პროც., თუთიას—68 პროც., ხორბლის მოსავლის—18 პროც., კარტოფლის—18 პროც., სავაჭრო ფლოტის ტონაჟის 89% *), გარდა ამისა, გერმანია გაძარცვს ამ სიტყვის ნახევარი მნიშვნელობით: მას წაართვის 50 მილიარდამდე მარკას სხვადასხვა კონება და აქედან მხოლოდ უმნიშვნელო ხაწილი ჩაუთვალეს სარეპარაციო გადასახადებში. გარდა ამისა, გერმანიის დაეცისა მოკავშირეებისათვის, უმთავრესად—საფრანგეთისათვის მიყენებული ზარალის ანაზღაურება სარეპარაციო გადასახადის გადახდა, რეპარაციების ჯამის გამოკვეცა

დაეცალა სპეციალურ კომისიას ეკსპერტთა უკანასკნელ კონფერენციაზე, რომელიც ციების ჯამი განსაზღვრა. გერმანიაში აგრეთვე საფრანგეთის სარეპარაციო დასახადების ჯამით 26 მილიარდ მარკა და ასახელებდა კიდევ გასატარა იგი მოკავშირეთა კონფერენციაზე ბრიუსელში. მაგრამ ეს თანხა შემცირებულ იქნა შემოღებაში, მაგრამ გერმანიაში არც ეს შემოღებული თანხა მიიღო.

პოქაპრე-ოშმა იმ მიზნით, რომ საბოლოოდ გაეზოტოკრელებია ევროპაში საფრანგეთის დამევიდობის გეგმა, ისარგებლა გერმანიის განცხადებით, რომ მას არ სურდა მთელი დიდი გადასახადის ატანა და დაიკავა რუკის ოლქი (1923 წ. დასაწყისში) და ამრიგად ელსახალტორან გიის რკინას და ფოლადს რუკის ნახშირს მიუშვდა.

მაგრამ უკანასკნელმა კრიზისმა, რომელსაც საფრანგეთში კატასტროფიული ხასიათი მიიღო, პუნაქარ-ოშის მიერ აშენებულ სხულა დაიხრება: ვერსალის სისტემის ჩველა ფაქტორად შესცალა დაიყვანა ვერსალის სისტემამ, ინგლის-ამერიკულმა რაკა.

როგორც ზემოთ აღვნიშნეთ, ინგლისს სურდა არ უღიწოდო საფრანგეთის გაძლიერება და დამარცხებული გერმანიის აცვლად ახალი მტოქის გაჩენა კონტინენტზე. მაგრამ ის ნეიტოლოური პოზიცია, რომელიც შეერთებულმა შტატებმა დაიკავა ვერსალის სემქების მიმართ ვერსალის მოლაპარაკების შემდეგ *) საქმელებს არ აძლევდა ინგლისს ადგილსული წინააღმდეგობა გაეწია საფრანგეთის აგრესიომბიანობის. მაგრამ იი 1924 წლის სამოეველო და სასოფლო-სამეურნეო კრიზისს ამძღვლა შეერთებული შტატები „დაინტერესებული იყო ვერსალის ბედიტ და ჩვეოთა სოფეპარაციო საკითხის გადაწყვეტებაში, ოს მდგომარეობა დადების გეგმა, შეერთებული შტატების პორეელი მძლავრი იფრთხი ევროპისა და კერძოთ ინგლისის კამიტალიზმის წინააღმდეგ.

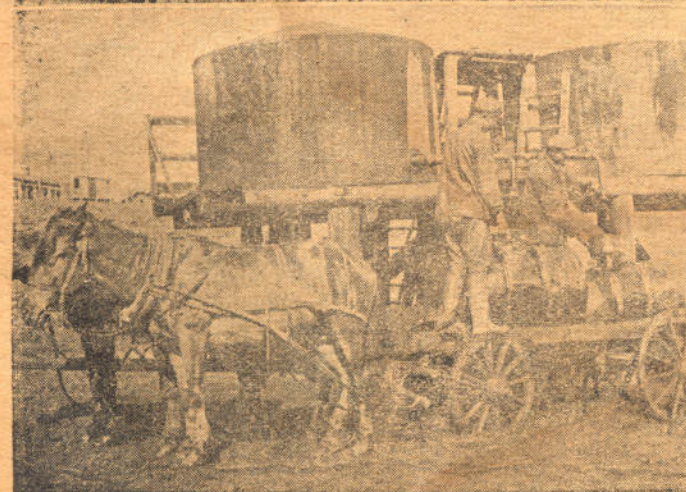
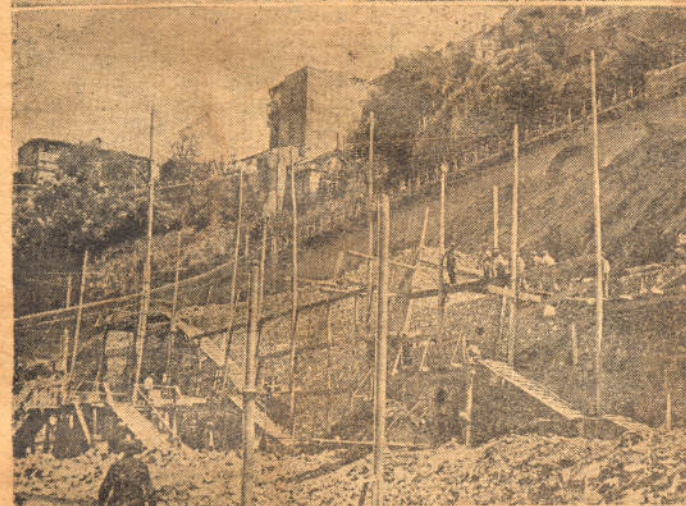
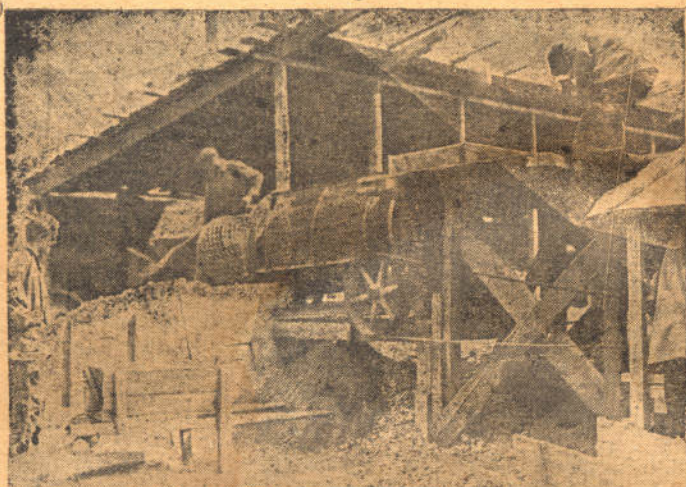
დაიქმნა გეგმის წყალობით შეერთებულმა შტატებმა მძლავრათ მოიკიდა ფეხი ევროპის კონტინენტზე.

ამ წერილში ჩვენ შეუდგებით იმ ცვალებადობას დაწყოილებით გამხილვას, ელოდ ვერსალის ხელშეკრულებამ განიცადა დღესის და იუსვის გეგმისა და შესდგომ საერთაშორისო ხელშეკრულებათა ზეგავლენით. ადრინდელი მხოლოდ, რომ ვერსალის ყაჩაღური ხელშეკრულება დღემდე წარმოადგენს ახალი ომის მძლავრ ფაქტორს.

სხვაფრედ არც შეიძლება ყოფილიყო მტაცებელი და ყაჩაღური ხელშეკრულება, როგორც სინამდვილეში არის ვერსალის ზავი და უკვე გარდინგის პრეზიდენტობის დროს შეერთ. შტატებმა სპერატული ზავი დასლა გერმანიასთან (1932 წ. შემოდგომაზე), რომ ფრანკო-ღეროდ ბოლო მოეღო იმ „ომის მდგომარეობისთვის“, რომელიც დაიწა შეერთ. შტ. გერმანიას შორის სენატის მიერ ვერსალის ხელშეკრულების უარყოფის გამო. შეერთ. შტატები არც ერთა ლიგაში შევიდა, თუმცა უკანასკნელის ფაქტორი ორგანიზატორი ვილსონი იყო.

*) ი. ბ. ე. ა. ადამოვი, „დიპლომატია და მსოფლიო ომი“, გრანატის ლტკიკონის ახ. გამოცემა 47 ტ. პორეელი ნაწ.

*) დ. ბუზარცვი, „დაუთესის გეგმა“, საქ. საგამო კომისიის გამოცემა.



საქართველოს
სოციალისტური

ჩქარი ტემპით მიმდინარეობს ტფილისის კეთილმოწყობა

სოციალისტური ინდუსტრიისა და მრეწველობის განვითარებული ტემპები არ ეტყება ძველი ქალაქის ფარგლებში.

საბჭოთა ხელისუფლების დამკვიდრების შემდეგ ტფილისში გაშენდა მთელი რიგი მუშათა საცხოვრებელი სახლები და უბნები, ფაბრიკა-ქარხნები, გაფართოებული იქნა ქუჩები, გაყვანილია ტრამვაის ახალი ხაზები, რომელიც გარეუბნებს აახლოვებს ცენტრთან და სხვ.

ძველი ტფილისი სწრაფად იცვლება, მის ნაცვლად მოდის ახალი, სოციალისტური ქალაქი. ამრიგად ის დგება დიდ სამრეწველო და კეთილმოწყობილ ქალაქთა რიგებში.

ამჟამად სადგურის ქუჩის პირდაპირ მტკვარზე შენდება ახალი უდიდესი ხიდი, რომელიც შეაერთებს სადგურისა და ვაკის რაიონებს. ხიდის სიგრძე უდრის 134 მეტრს, სიმაღლე—25. მუშაობა ხიდზე მიმდინარეობს დაკრითი წესით. მიმდ. წლის პირველ კვარტალში გათვალისწინებული სამუშაოები შესრულებულია 112 პროცენტით.

ეს ხიდი დამთავრებული უნდა იქნეს 1933 წ. პირველ მაისისათვის.

გაცხოველებული მუშაობა მიმდინარეობს აგრეთვე ქალაქის ქუჩებში ასფალტის დასაგებათ, რომელიც დაჯდება 1 მილიონ მანეთამდე.

სწარმოებს აგრეთვე კალიაევის (ყოფ. ციციანოვის) აღმართის გაფართოება. მუშაობა დაიწყო 1932 წ. 1-ლ იანვარს. ამჟამად აქ მუშაობს 200 მეტი მუშა, რომელთა შორის ფართედ გაშლილია სოცშეჯიბრი და დამკვრელობა. სამუშაოები დასრულებული იქნება მიმდინარე წლის ბოლოს.

სურათზე: ქალაქის კეთილმოსაწყობათ წარმოებული მუშაობის სხვადასხვა მომენტები.





თეონეზი
ბიბლიოთეკა

თურქმენისტანი: წელს ბრწყინვალედ და ვადაზე ადრე დამთავრდა თესვის კამპანია თურქმენისტანში.
სურათზე: მარცხნივ — თესვის კამპანიის ვადაზე ადრე დამთავრების შემდეგ თავდაცვა-აგროქიმის უჯრედში წერვის რაიონის კოლმეურნეები ეცნობიან შაშხანის აგებულებას. მარჯვნივ — იმავე რაიონის, აული კონქურის კოლმეურნე ქალთა დამკვეთი ბრიგადა ბამბის მინდორზე მუშაობის დროს.

ნაზიმ სიამეტი

ს ღ მ ო ს ა ვ ლ ე თ ი დ ა დ ა ს ა ვ ლ ე თ ი

მისტერიები,
მორჩილება,
ფათალიზმი
მოაჯირები.
შეღებოლი ფანჯრები,
ქარვასლები და ქარვანები,
მოედნებზე ცივი შადრევნები,
შებენიზადას ზღაპრებში
ათას ერთი წელი
განცხრომაშია ფადიშახი.
მსუბუქ და ვარდისფერ
მინარეთებს
გადაჭლობია ღალის კოტორნები.
გუნდა-ლახუსტაკით შეღებოლი ქალი
ფეხით ქარვას ვარდებს.
ქუჩებზე დაძწიან ძაღლები და ადა-
მიანები.

სულთანის ცოლი ცმკვავს
ვერცხლის ლანგარზე
და გარეუარადან
ქარების შესახვედრათ
მოსთქვამს ლურჯწვერიანი იმამი.
აი, ევროპის პოემებისა და რომანების
აღმოსავლეთი.
ასე სწერენ ათას წიგნებში,
რომელნიც გამოდიან ყოველ წუთში.
მაგრამ არც დღეს, არც გუშინ
არც გვიან, არც ადრე
არც ყოფილა და არც იქნება
ასეთი აღმოსავლეთი.
სახლები ყველას აქვს
ამ ქვეყნის მკვიდრებს კი არა,
აქ დასაღუპავთ განწირულია
მონები.
ოქროთი და ხორბალით სავსე
ბელლები
შიშნოილი კვდება შიმშილიდან.
აზია
ჩინეთის ყვითელი ხაღბი.
ფეხმარდი ყულები,
და ტანწვრილი ჩინელი ქალები,
ყვითელ სანთლებივით
დრეღმოსუტის ჯაფშის კოშეკბოდან

გადმოკიდულან იანკები.
ავღანისტანის შავ ბეჭებთან
ევერესტის თოვლიან მწვერვალებთან
ბრიტანის ოფიცრები
ცეკვავენ ფოქსტროტს
ზანგების ორკესტრის
ჩახლეჩილ ხმაზე.
ფეხის შავ ბრჭყალებს
ასველებენ წმინდა განგის წყალში,
სადაც დასცურავენ
თეთრ კბილებიანი ინდუსელთა
დამხვრეალი ღერებო.
ანატოლია,
შენა ხარ პოლიგონი,
სადაც ამსტონგი
აბნეწს შიშხინა ყუმბარებს.
კმარა,
აზიის მკერდი აივსო,
აღმოსავლეთის ყელი
გაივსოდა.
საკმაოთ ყლაპა ჩვენმა ქვეყანამ
ტყვის მოსავლის ხორხალი,
და თუ ერთი თქვენთაგანი
სასწაულით მკვდრით აღადგმს
ჩვენ უკანასკნელ დამხრჩვალ ძროხას.
ჩვენ მას ხელს დავუტყუროთ
და ვეტყვიოთ:
მოგვწყადით თავიდან
თქვენც ბატონო პიერ ლოტი.
ტილი ჩვენ ყვითელ ტანზე,
რომელსაც გადააქვს სახადი
ძმიდან ძმაზე.
თვით ეს ტილი
ჩვენთვის ძვირფასია და უფრო ახლობე-
ლი,
ვიდრე თქვენი ფრანგი ჯარისკაცების
დარდიმანდობა.
ახ, თქვენ დაგავიწყდათ,
როგორ მკრთოდენ აზიადეს
ყურძნის თვალები
დაწყნარებულ წყალზე.
და თქვენი ზარბაზნები

აქცევდენ ჩვენ გულში დადგმულ
მის საფლავის ქვას.
ვინც არ იცის,
ეხლა გაივსო,
რომ თქვენ ხართ შეღებოლი შარლა-
ტანი.

თქვენ ჯიბეში დანას მალავთ
და ქარვასლებში ყიდით ჩვენზე
დამპალ ფრანგულ ფარჩას.
და ასზე ასს იღებთ მოგებას
ასე ურიცხვი მოტყუებისათვის.
თქვენმა ჯიბოსნებმა მოიტანეს მიწები
ბუმბრტის წყალის ღებვით,
ჩვენ კარგით ვიცით, რა ღირს ხორცი-
დანაც
ხართ გამოქრილი, ბატონო ბურჟუა.
მე რომ მწამდეს თქვენი სულის უკვდა-
ვება.

ამბოხების უამს,
როცა ტყეები მდღრიან,
როგორც კრაზანები,
მე იმას გავაფრენდი
მანქანის ზუზუნზე
და ხილზე გადამდგარი
პაპიროსს მოუკიდებდი.
ოი, ევროპის სანკიუოტებო,
მე თქვენსკენ აღვაპყარ ხელი,
ამ ხრამებზე და უფსკრულებზე
ჩვენ თქვენ გაწვდით ხელს.
ოი, ევროპის სანკიუოტებო,
დასძარიტ ცხენები.
ცხენების ნალების გრგვინვაზე
შეუერთდით ჩვენ წითელ ცხენებს.
ამბოხებული აღმოსავლეთი
წითელი ცხვისსახოცს
გვიქნევს და გვილის.
ახლოა სადგური.
გზა მზად არი.
ჩვენი ცხენოხანი ჯარი
ნაღების ეკლებით
დატორავს იმპერიალიზმის ფაშებს.
თარგმ. ტიციან ტაბიძის.

„ტრალიკულად დაიღუპა ამიერ-კავკასიის ერთი უძველესი მუშაკთაგანი — აშხ. კამო (პეტროსიანი).“

14 ივლისს საღამოს 11 საათზე აშხ. კამო ველოსიპედით ჩადიოდა გერის დაღმა რთზე — მარცხენა მხრით. მარჯვნივ მოდიოდა ავტომობილი, რომელსაც ფან-რუბები ეწოდა. აშხ. კამომ შეცდომით ველოსიპედით შეიჭრა ავტომობილის წინა ფრთაში. გაქანებული ველოსიპედი დაეჯახა ავტომობილს, რომელმაც წინა ფრთა ჰკრა აშხ. კამოს.

დატყემა იმდენად ძლიერი იყო, რომ აშხ. კამო შორს გადავარდა და თავით დაასცდა ფილქასს. იმ წამსვე დაეკარგა ცნობა. ყელიდან სისხლი წათსცდა. აქედან იგი მიხედილი საავადმყოფოში წაიყვანეს, სადაც დილის სამ საათზე დაღლია სული ისე, რომ გონებაზე არ მოსულა.

განსვენებული იყო დაასვენებით ორმოცი წლისა.

ასეთი იყო ტფილისის 1932 წ. 15 ივლისის გაზეთებში გამოქვეყნებული პირველი მოკლე ცნობა აშხ. კამოს სიკვდილის შესახებ. ამასობაში სწრაფად იზრდებოდა იმ საშინელი მღელვარების ნიშნები, რომლითაც ბოლშევიკების პარტია გააოგნებულა დღევანდელი ამხანაგის ასეთ შეთხვევით ტრალიკულ, უახლოეს სიკვდილს, არავის არ უნდოდა შერიგებოდა კამოს სახელოვან ცხოვრების ამგვარ დასასრულს, იმ გმირო კამოსი, რომელიც უსაზღვროდ, მავნებელი რეაქციის დროს ათასჯერ გადაუღო პირდაღებულ სიკვდილს, რომელმაც გოგონათურობა რეჟიმში გადაიტანა, როგორც მეფის თვითმპყრობელობის ციხეებში, ისე ევროპის საგვარეულო, სადაც ყოველი ექიმი პროკურორის თანამგებულებას ეწეოდა და საეცვო დიანობით პირდაპირ საღრობელაზე შეეძლო გაეგზავნა თავისი პაციენტი აშხ. კამო.

1922 წ. 18 ივლისს საღამოს 6 ნახევარ საათზე ტფილისის მუშათა სასახლის დარბაზი, მისი ვესტიბული და შესასვლელი უამრავი ხალხით იყო გაკედლილი. თავი მოეყარათ ყველა ადგილობრივ პარტიულ პასუხისმგებელ მუშაკებს. წარმოდგენილი იყვნენ: სპ. კ.პ. (ბ), მაშინ ჯერ კიდევ რ.კ.პ. (ბ)—ამიერ-კავკასიის სამხარეო კომიტეტი, საქავშირო საბჭო, საქართველოს აკი და სახკომსაბჭო, საქ. კ.პ. ც. კ.ტი ტ. კ-ი, საქ. პროფკავშირთა კომკავშირის ც. კ-ი და ტ. კ-ი წითელი არმია და სხვ. დასხვ.

შუა დარბაზში სდგას კუბო, მორთული ცოცხალი ყვავილებით, რომელსაც თავს ადგა საბატოთა ყარაული. კუბოს და ბალდაონის გარემოში მრავლისაგან მრავალი გვირგვინია.

„დაუფიქრებელი კამოს—ლენინისა და კრუპსკაისაგან“

„პროლეტარული რევოლუციის შეუცვლელ გუშაგს—რ.ს.კ.პ. (ბ) ც.კ.-საგან“ და სხვ.

სიტყვას ამბობენ ძველი რევოლუციური ნრები, რომელთა თანამოაზრე იყო განსვენებული კამო: მცხოვანი აშხ. ფ. მახარაძე, არაქელა უჭუაშვილი და სხვ.

ბუშუენის ბაღში შედრეგანის მახლობლად გვეხვრთება ხეებ ქვეშ დამზადებული კამოს საფლავი.

სიტყვას ამბობენ აგრეთვე აშხ. აშხ. სერგო ორჯონიძე, მისანკოვი, ნ. ნარინი, ბ. მდივანი, შ. ელიაშვილი, ხ. ჭავჭავაძე და სხვ.

— ამ თვრამეტი წლის განმავლობაში ჩვენ ბევრჯერ შეხვდებოდით ერთმანეთს,—ამბობს აშხ. ს. ორჯონიძე,—და შენ არა ერთხელ გადაგიშლია ჩვენთვის შენი ბრძოლის გეგმები კაპიტალიზმის წინაშესაყად. ხშირად ეს გეგმები გაწუხორკილებულ ფანტაზიად გვეჩვენებოდა... მასობის როგორ ელაპარაკებოდი ნობდენ არა მარტო ამხანაგები და მოქა-

შენ ამ გეგმებზე მსოფლიოს რევოლუციის ბელადს აშხ. ლენინს, რომელსაც ასე ძლიერ უყვარდი შენ... როდესაც აშხ. ლენინს შეხვდებდი, არ ვიცო, რა ფიქრია შენი დალუპვის შესახებ. მოსკოვიდან ჩამოსული ამხანაგები გვისაყვებდნენ: რათ არ გაუფრთხილდით კამოსს“.

სიტყვები დასრულდა, მოზბლები, ნათესავები და მეგობრები ეთხოვებიან კამოს ნეშტს; ზორო და საშხედრო ორკესტრები ასრულებენ სამგლოვიარო მარშს. გაისმის

ა მ ხ ა ნ ა (ტრალიკულად დაღუპილი)

ლაქენი, არამედ მეფის მთავრობის „ოხრანკა“ და პოლიციის დეპარტამენტი.

კამო 90-იანი წლების მიწურულში ჩამოვიდა ტფილისში, რათა მომზადებულიყო ჯარში ნებით შესასვლელად—„ვოლნოპრედელიაუშნად“. მას ამზადებდა აშხ. ჯუღაშვილი (ხალონი), რომელმაც კამო სულ სხეანარი ცხოვრების გზაზე დააყენა.

„ერთხელ,—გადმოგვცემს აშხ. დ. სულიაშვილი,—როცა კამო გაცეთილს ამზადე-



ა მ ხ . კ ა მ ო

სამჯერი სალუტი. ბუშუენის სვერის მოედანზე იმართება მუშათა საქმისათვის მებრძოლის ახალი საფლავი

ასე დაკრძალეს აშხ. კამო. მისმა სიკვდილმა შესძრა არა მარტო ამიერ-კავკასიის პარტიული ორგანიზაციები, არამედ ბოლშევიკთა ძველი გეარდიის ყველა მებრძოლი. გაზეთები გაესილა იყო მოგონებებით ტრალიკულად დაღუპული ამხანაგის შესახებ.

ამ სტრიქონების ავტორი აბოლოუნდა თავის წერილს კამოს შესახებ. „კამო ზღვას გადაურჩა და ცვარმა დააზრჩო.“—ამაზე ითქმის.

კემპარიტად „უღვთო იყო შენი სიკვდილი“ ძვირფასო ამხანაგო და მეგობარო კამო. მაგრამ შენი საქმენი, მარტოა, რომ საგმირობი, მუდამ სამაგალითო იქნება შენი ღრმად დამწუხარებულ ამხანაგებზეა თვის“.

სანამ გადავიდოდით ამ არა ჩვეულებრივი რევოლუციონერის მოკლე დახასიათებაზე შეიძლება სწორედ აქ აჯობოს იმის გასტენბე, თუ როგორ წარმოიშვა კამოს სახელწოდება, რომლითაც მას იცნობდნენ არა მარტო ამხანაგები და მოქა-

ბდა აშხ. ხოხოსთან (სტალინთან), ოთახში შემოვიდა ერთი ამხანაგი და რაღაცა საინტერესო ამბავს მოუყვა აშხ. ხოხოს. კამო ამ დროს „დიქტანტს“ წერდა; ის ამ ბაემა ძალიან დაინტერესა. მაგრამ რადგან ლაპარაკი რუსულ ენაზე იყო, რომელიც იმ დროს კარგად არ იცოდა, რაღაც ვერ გაიგო და მოუსვენრად კითხულობდა: „კამო, სლუში, კამო“? რუსული სიტყვა Kamy-ს ნაცვლად, რამაც სიცილი გამოიწვია. ამის შემდეგ აშხ. სტალინი მას სხვა სახელს არ უძახდა თუარა კამოს. ეს სახელწოდება შეჩრა მას და ბერძნულში არც კი იცოდა მისი ნამდვილი სახელი.

ვინ იყო კამო

თავის სიკვდილის წინ დღით აშხ. კამომ შეაფარა ანკეტა, რომელიც შეიცავს მისი როგორც რევოლუციონერის ცხოვრების ძირითად მომენტებს, ეს დოკუმენტი, რომელიც თავის დროით თითქმის მშრალი და უსახური უნდა ყოფილიყო, კამოს ხელში არაჩვეულებრივ ნაირნაირად გაიშალა და აფერადდა.

იმ კითხვაზე, თუ რომელ ენას თვლის ანკეტა შემავსებელი ამხანაგი დედა ენად,

გ ი კ ა მ ო

ათი წლის შემსრულებლის გამოც

კამო, ეროვნებით სომეხი, უპასუხებს: ქართულს. კითხვაზე, სოციალური მდგომარეობის შესახებ — პასუხი: რევოლუციონერია. კითხვაზე, თუ რა სპეციალობა იცის, კამომ უპასუხა იმავე ცნებით — რევოლუციონერი, — რომელიც, შეადგენდა მთელი მისი ცხოვრების აზრს არალეგალურ, პერ კვეშ პერიოდში და რომელმაც აიძულა იგი ამდენი შრომა დაეხარჯა ელემენტარული და სამხედრო ცოდნის შესაძენად ოქტომბრის განაჯერების შემდეგ. განიცდიდა თუ არა დევნასა და რეპრესიას პარტიულ მუშაობისათვის? პასუხი: დატყვევებული იყო ექვსჯერ, გაიქცა სამჯერ, ოთხჯერ მიესაჯა სიკვდილით დასჯა, რაც ოცი წლის კატორღით შეეცვალა.

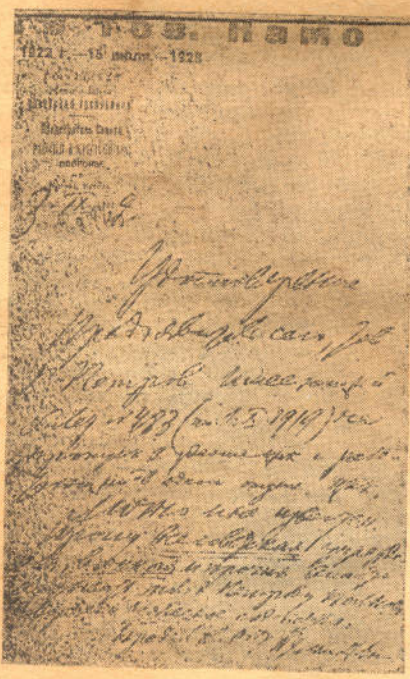
ნაკება

1. სახელწოდება ბილეთის გამცემი ორგანიზაციისა. — მოსკოვის ორგანიზაცია. კრ.პრ. საარსებო კომიტე.
2. გვარი. — პეტროვი (კამო), სახელი სიმონ. მამის სახელი — ივანე.
3. დაბადების წელი. — 1882 წ. დედანა ქართული.
4. სოციალური მდგომარეობა. — რევოლუციონერი.
5. განათლება. — სამკლასიანი სასწავლებელი.
6. რა სპეციალობა იცის. — რევოლუციონერი.
7. სამხედრო მომზადება. — არ მქვს.
8. რა ენაზე ლაპარაკობს. — ქართულად, რუსულად და სომხურად.
9. კავკასიის და რუსეთის რა ადგილები იცის კარგად. — პეტროგრადი, მოსკოვი და მთელი კავკასია.
10. იყო თუ არა საზღვარგარეთ და სად. — ევროპის 19 სახელმწიფოში.
11. ოჯახური მდგომარეობა, ოჯახის წევრთა რიცხვი მის ქმართან. — უცოლ-შვილი.
12. პარტიაში შესვლის დრო. — 1901 წ.
13. რომელმა ორგანიზაციამ მიიღო. — რ.ს.დ.მ.პ., ტფილისის ორგანიზაცია.
14. განიცადა თუ არა რეპრესია პარტიული მუშაობისათვის, როდის, როგორი. — დატყვევებული იყო ექვსჯერ, გაიქცა სამჯერ, მიესაჯა სიკვდილით დასჯა ოთხჯერ, რაც შემდგომ ოცი წლის კატორღით შეეცვალა.
15. შედიოდა თუ არა სხვა პარტიებში, რომელში როდის. — არა.
16. რომელ პროფკავშირებში ითვლებოდა.
17. მოკლე ცნობები რევოლუციონერი მოღვაწეობის შესახებ წითელი არმიის, პროფკავშირებში, პარტიულ მუშაობაში:

ვიდილით დასჯა, რომელიც მანიფესტით შეეცვალა 20 წლის კატორღით. ამის-ტყით განთავისუფლდა 1917 წ. 6 მარტს. 7) საქართველოში 1920 წ. 15 იანვრიდან იჯდა ციხეში 2 ნახევარ თვე, განთავისუფლებულ იქნა...

ასე თავისუფალი იყო კამო ბურჟუაზიული ქვეყნის ნაშთებისაგან. მას მოს-დებოდა უაღრესი მიზანისწრაფვა, თავგან-საწირავად მუდამ მზადყოფნა, გაბედუ-ლე და ამავე დროს გაშვებული სიმტკი-ცე ბრძოლის წინაშე თავის და თავის ამს-ხაგების დასაცავად. ამიტომ გასაყვრ-ალი არაა, რომ კამოს, ამ მაქსიმ გორკის უკმით, „უბოზო აღმანიის“ სახელის გარ-შემო ლეგენდები შეიქმნა.

ეს ლეგენდარულობა, რომელიც თან ახლავს კამოს ჩვენ დრომდე, ძალიან ად-რე დაიწყო როდესაც ნ.პ. კრუშჩევი იწ-ყებს მოკონებას კამოსთან შეხვედრების შესახებ 1907 წ., ეს შტრიხი — კამოს გაბე-დულება, მზადყოფნა უკიდურეს ზომები-სათვის, არაჩვეულებრივ გამოსვლებისათ-ვის სქვალავს მისი ნამშობის ყოველ სი-ტყვას.



ამხ. კამოს პირადობის მოწმობა, დაწერი-ლი ამხ. ლენინის ხელით.

ჩვენ მუდმივი მესახვედრი ადგილი გვქონდა ტექნოლოგიური ინსტიტუტის სასაბუღალროში. ეს ძალიან მოხერხებული იყო რადგან სასაბუღალროში მრავალი ხალ-ხი მოდიოდა. ჩვენ არავინ ყურადღებას არ გვაქცევდა. აქ კამო მოვიდა მხოლოდ ერთხელ. ნახვდნო კავკასიურ ტრინამო-სში გამოფენობილმა — მან მოიტანა ხელ-საბოცში გამოხვედრი რაღაც მომსხმე, ბუ-რთის-მავგარი საფანი. სასაბუღალროში ყე-ვლამ დაანება თავი ქანას და დაუწყეს თვალყურება არაჩვეულებრივ მინაცვლს. „ყუმაზა მოიტანა“ — გაუფლავა, აღმათ-უმრავლესობას თავში. მაგრამ ეს აღმოჩნ-და არა ყუმაზა, არამედ საზამთრო. კა-მოს ჩამოედგნა ილიჩისა და ჩემთვის ძღვენი — საზამთრო და რაღაც დაშუ-რული ნივთი. „დეიდამ გაასალო“, — გვითხრა რაღაც მოკრძედი და მოკრძა-ლებით, ეს გასალოცარი გაბედულების

ფოლადისებური ნებისყოფის მქონე შე-უპოვარი მებრძოლი. აქვე, — დიდი იყო რაღაც არაჩვეულებრივი მისი ადამიანი, ოდნე გულწრფელი, მას შე-ტად მგრძნობიერი აზროვნება. მას გაუცე-ბით უყვარდა ილიჩი, კრასინი და ბოგდა-ნოვი. იყო ბოლშე ჩვეთიან კუთვალა-სი. დაუმეგობრდა დედაჩემს. უამბობდა მას დეიდაზე, თავის დედაზე. კამო ხშირად და-დიოდა ფინეთიდან პიტერში. მუდამ დაქონ-და თან იაზალი, და დედაჩემი ყოველ-თვი განსაკუთრებული მზრუნველობით აც-რავდა მას რევოლუციონერს ზურგზე.

კამო პეტრობურგში ჩამოვიდა თ.-აზნაუ-რობის წინამძღოლის პასპორტით და ოც-ნებობდა იმაზე, თუ როგორ შესულიყო სასახლეში და მოეცლა მეფე.

კამოს ბავშვობა

კამოს სიყვდილის შემდეგ დარჩა ნაწყვე-ტები მისი ავტობიოგრაფიიდან, რომელ-საც ის წერდა თავისი სიცოცხლის უკანას-კნელ წლებში. მან მოასწრო გადმოცე-მა მხოლოდ ბავშვობის ამბავი და თავდაპო-ველი რევოლუციონერი მოღვაწეობის რამდენიმე ეპიზოდი.

კამო, ჯერ კიდევ ბავშვობისას, ადვილად ეოვდა ყველა იმ დაბრკოლებას, რომელ-საც წრე და გარემო უქმნიდა მას რევო-ლიუციონერი მუშაობის დაწყების გზაზე. მისი ოჯახი ძლიერი იყო. მაგრამ ის ღარიბი ბელოსანი ხალხის ბავშვს უახლოვდებოდა და მეგობრობდა. ამხ. სტალინის ერთი ფრაზა იყო საყვარელი, რომ ჭამოს ქაბუტურ გულში სამუდამო-ჩამწყვდარიო წრისაგან ნაკარნახევი მის-ყოფნა მხედრობისადმი. მისი რევოლი-უციონერი გზა და მოძაქალი საზოგადო-გამოირკვა. მას ევრაფერი ვეღარ იქერდა ვეღლ ხარჩობაში, ვეღარავინ ვერ აკა-ველდა — ვერც პირადი კავშირი და ურთი-ერთობა, ვერც დების უზომა სიყვარული. ვერც დახატებული წარმოდგენა ოჯახ-თი მოვალეობის შესახებ.

კამო დაიბადა 1882 წ. 15 მაისს ქ. გორში (კ. ტფილისის გუბერნია). მშობ-ლები მათი სასულიერო უოდებას ექუთ-ვიოდენ. მამით ბაბუა ლეგიონის მღვდე-ლი იყო, მამა კი მოიჯაროდენ.

კამო შვიდი წლის მიზარეს მასწავლე-ბელ ქალს, რომელთანაც მისა დებიც დაკადილობდენ. შემდეგ იგი მიიტეს სომ-ხურ საქალაქო სასწავლებელში. ამ სასწა-ვლებელში შესვლამდე, — ამბობს კამო, — კოვად ვიცოდი რუსული ენა. აქ სამი წლის გახმადეობაზე არა თუ ვისწავლე რაზე, ისიც კი დამეიწყდა, რაც ვიცოდი, სულ გადავიწყდა რუსული ჭაბუკაიკი. ძალიან უკლდო ვსწავლობდი. განსაკუთ-რებით არ მიყვარდა არითმეტიკა. ყოფა-ქცევაში სამზე მეტი არასოდეს არ მჭო-ნია.

მხოლოდ უფროს კლასებში, — განაგრ-ძობს კამო, — შემეყვარდა ისტორია და გეოგრაფია. მომწონდა ომები და გვირგზი: ხაზოლინი, ალექსანდრე მაკედონელი, კეი-სარი, კამბიზი, დარიუსი, რომელიც ბერძ-ნებს ემეობოდა. ძალიან მიყვარდა საბერ-ძეთის ისტორია. ეს სიყვარული დიდხანს შემჩნა. როცა 1912 წ. მოხვედრი საბერძნეთ-ში, უსაზღვრო სიყვარულით ვათვლიერებ-დი მას, სვეტრფიალები დიდებულ ნან-ბრეებს, რამოდენიმეჯერ ენახე პართენონი. ცხრა წლის ციოთულობი მაინ-რიდს. ძალიან მორწმუნდ ვიყავი და გვალობდი სა-ეცლესო ხოროში.

თხოუმეტი წლის ვიყავი, როცა სტუდენ-ტების გაყვობა დავიწყე. ქვეყნის პოლიტი-კური ცხოვრების ავკარგის მე მაშინ ათა გაამეგობრდა რა, მაგრამ სტუდენტებს კი თანავეტრნობდი.

1898 წელს სკოლიდან გამომავდეს სიზარ-მაცისათვის და წავედი ტფილისში დეი-დასთან.

ამ დროს ჩვენი ოჯახი გადარბოდა და მე მინდოდა მოეზადებოდა ჩემს „ვერსი-

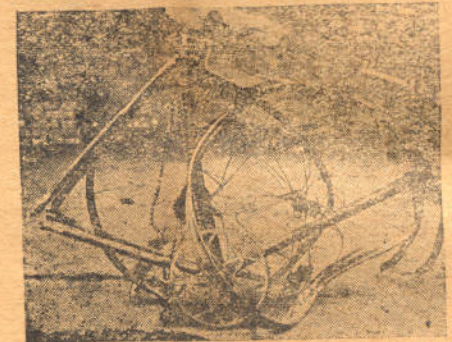
ოპერედელაშეშჩაი". გამოცდებისათვის მე სტალინი მაშინვე დაეხმარა. ერთხელ მეცადინობის დროს მან მითხრა:

"უკეთეს შემთხვევაში, აფიცერი გამოხვალ! დაანებე თავი გამოცდებს, სხვა საქმეს მოკიდებ ხელი, ჯერ-ჯერობით კი ბევრი იკითხო".

ის მაძლევდა ლიტერატურას. მაისოვს, ძალიან მოემწონა ზოლას „მემალარობები“, განსაკუთრებით უნაი.

ამ დროს მე აშკარა ნაციონალისტი ვიყავი. შემთხვევით ერთ შეგნებულ მუშასთან ჩამიხდა გამოლაპარაკება, რამაც სრულიად შემიცვალა მიმართულება. მან მითხრა: „ყოველ ერშია კარგი და ცუდი ადამიანები. აბა, მიიხედ-მოხედე გარშემო: სახლები, თეატრები, ტაძრები სულ მუშების გაკეთებულია. ყოველი ქუჩა მათი მოკირწყლულია. და ისინი ცხოვრობენ ისე, რომ ვერ სარგებლობენ იმით, რასაც თითონვე ქმნიან! მაშინდამე, მთელი ერი კი არ საქიროებს ცხოვრების გაუმჯობესებას, არამედ მხოლოდ მისი ნაწილი, სახელდობრ მუშებრი. ამის შემდეგ მე მალე გავსოციალისტიდი..."

1902 წლის სექტემბერში კამოს მოუყვდა დედა, რომელიც მას ძალიან უყვარდა. ჩვენი ოჯახს—განაგრძელს კამო,—რაც რამ გაანდა, მის მორჩენას გადააღია. ჩვენ მისი



კატასტროფის დროს დაზარალებული ველოსიპედი, რომლითაც მიდიოდა კამო

კუბოს საყიდელი ფულიც აღარ გავაჩინდა. მე ამაზე ბერს ვფიქრობდი: ჩვენ მიღირსები ვიყავით; ჩვენივე მოდიოდა ღარიბი ბიძა, მაგრამ დედას არაფრის მიცემა არ უნდოდა მისთვის. ახლა დედა მოგვიყვდა და კუბოც არ გვაქვს მის დასამარხად.

ჩვენი ტრადიციული მდგომარეობა მე ბუნებრივად მიგნებოდა ბურჟუაზიულ წყობილებაში. ასეთი კატასტროფა მხოლოდ ამ წყობილებაშია შესაძლებელი. აი, მე მავს ახლა ოთხი და—ფიქრობდი მე. ჩემი შრომით მე მათ კარგად მოვაწყობ ცხოვრებაში. მაგრამ ვინ მაძლევს იმის გარანტიას, რომ, როდესაც ისინი მოკვდებიან, მათ კუბოს საყიდელი ფული დარჩებათ. უკეთესი იქნება პროფესიონალური რეგულირებები და სოციალისტი გავხდეთ. რაც მოუვა, მოუვიდეთ. უნდა მოეშორდე მათ..."

პირველი ნაბიჯები. დაპატიმრება და გაქცევა

ამ. კამო დაუახლოვდა სოციალ-დემოკრატიული მოძრაობის მოღვაწეებს და ასრულებდა მათს სხვადასხვა დავალებებს. ის კონსულტობდა სხვადასხვა წრეებს შორის კავშირის გაბმას, მისამართების შეტყობინებას, არალეგალური ბიბლიოთეკების მოწყობას. არალეგალური ლიტერატურის გაყვრელებას, პროკლამაციების დაყრას. 1903 წ. კამომ მოაგვარა არალეგალური სიმსუბრის წიგნების ბეჭდვის საქმე და მოაწყო სტამბა. ის მონაწილეობდა ლებულოზა აგრეთვე სხვადასხვა დემონსტრაციებში, თეატრებში ყრიდა ფურცლებს და სხვ.

იმ ხანად ამ. სტალინი ბათუმში მუშაობდა ნიშნების და რატშოლის ქარხნების მუშებს შორის. მას უნდოდა ამ. კამო გადაეყვანა სამუშაოდ ბათუმში, მაგრამ მარ-

ტის ამბების შემდეგ (მუშაობა დემოკრატიკის დახმარება ბათუმში 1902 წ. 9 მარტს) ამ. სტალინი დაიქირეს, კამო კი დარჩა ისევ ტფილისში.

მაგრამ აი კამო ბათუმში წავიდა 1903 წ. და აქ იძულებული გახდა პირველად შეეხებინა თვითმპყრობელობის ციხის კარებში. ამ დაპატიმრების შესახებ უნდაჩვენოთა შემდგომიდან გადმოგვცემს: „1903 წ. 27 ნოემბერს, მატარებლის № 5 სად. ბათუმში მოსვლის შემდეგ, უანდარშთა უნტერ-აფიცერმა ეტრუშევსკიმ დაიჭრა კარვად ჩაქნული კაცი, რომელიც ამ მატარებელს მოყვა და რომელიც მან საეჭვოდ მიიჩნია. უცნობს ხელში ქონდა პატარა ტილო, ჩაბადანი და პატარა დაწნული კალათი, რომელშიცაც აღმოჩნდა 1073 ფურცელი რუსეთის სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის ქვეყნის კავშირის პროკლამაცია რუსულ, ქართულ და სომხურ ენაზე ერთდამეგ შენაარსისა... შეპყრობილ ახალგაზრდა კაცს აღმოაჩნდა 1902 წლის პასპორტი № 93 ქ. გორის მკვერტზე მდებარის შვილიშვილის სიმონ არმაკის ძე ტერ-პეტროსოვის სახელზე“ და სხვ.

თვითონ კამო კი თავისი დაპატიმრების ფაქტს ასე გვიამბობს: „შემოდგომაზე უნდა წავსულიყავი სამუშაოდ ბათუმში... სამგზავროდ ამხანაგები მაძლევდნენ 25 მანეთს და ჩემი ანგარიშები მუდამ აკვირვებდა მათ, რომ ასე კოტას ვხარჯავდი. ბილეთი ღირდა ოთხი მანეთი. იქით ბილეთს ვიღებდი, აქეთობას კი სკამის ქვეშ ვტყვებოდი და ისე მოვდიოდი. სადღის მხოლოდ ერთხელ ვქამდი მთელი მოგზაურობის განმავლობაში და როგორც ყოველთვის, მძიერი ვიყავი ხოლმე... დაპატიმრებისას, გარდა ლიტერატურისა თან მქონდა მეტად სახიფათო წერილი. შეეძლოთ დაეჭირათ ის ამხანაგის ვის სახელზედაც იყო დაწერილი. საბოლოოდ უბანში, სადაც პირველად მიმოყვანეს, ეს წერილი მე მოვიბარე მაგიდიდან და გადავყლაპე.“

შემდეგ კამო გადაიყვანეს კამოს ციხეში სადაც ის ოთხი თვე იჯდა საცალკეო საკანში — „ოლინოჩაში“. ასეთ პირობებში გაქცევა შეუძლებელი იყო. კამოს დაეინებითი მოთხოვნით, შემდეგ იგი გადაიყვანეს საერთო კამერაში. „საერთო კამერაში რომ მოხვდი, კარგად დავთვალდებოდა იქაურობა, — ამბობს კამო. — ციხის ეზოს კედელი ძალიან მაღალი არ იყო, ასე, შეიძლოდ არშინამდე იქცებოდა. ერთი მხრით გიმნაზია იყო, მეორე მხრით—მუღვარი. თუ ვაგულიანებდი ამხანაგებს გასაქცევად, მაგრამ უკანასკნელნი მხოლოდ დაძვინდებ... მიუხედავად ამისა, კამოს გადაწყვეტილება მტკიცე იყო. იგი კიდევ უფრო გამტკიცდა მას შემდეგ, რაც კამოს, სამი წლის კატორღა მოუსაჯეს.

მეგონა, დამიდა ხელსაყრელი დრო. — გვიამბობს კამო. ბნელი ღამე იყო. წვიმა კიბის წინ მარტო ერთი ჯარისკაცი იდგა. არც დასვლეთით და არც აღმოსავლეთით არც ერთი გულში არ ჩანდა. ჯარისკაცს ნაბძანები ქონდა ესრათა, ვინც კი მიუხლოვდებოდა გალავანს. გეცადე ავსულიყავი კედელზე, მაგრამ იქით უანდარში დავინახე და უკანვე დაგვრუნდი კამერაში.

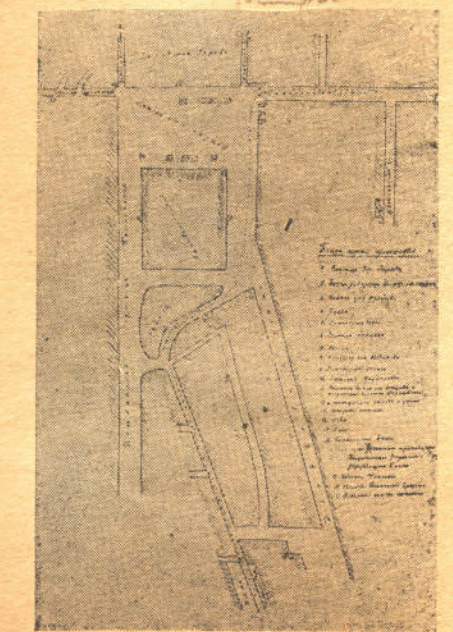
მხოლოდ გაქცევაზე ფიქრი არ მიმიტოვებია. ვინაიდან მაცივებდა ხოლმე, ექიმმა ნება მომცა დიდიდრობითი მესტერისა, ეზოში. ერთ მშვენიერ მზიან დღესას ესტუმრებდი და ვუთვალთვალდებდი ჯარისკაცის ჩრდილს. ის მასობრივ ეზოს ღორებში შეიჭოლიეს. ტუსაგებს ეს ღორები ძალიან მოეყვოდა და განებეგრებული ყავდათ, ვინცელიც დრო. მოვიკრიბე ძალღონე, გავეცანე, გადავხტი კედელს და საშინლად დავეცეკი. ადგომა ძნელი იყო, მაგრამ მე მაინც მაშინვე წამოვიდექი და დავიწყე ყურება, თუ სად იყო მცველი. ყოველთვის თან ვატარებდი ხოლმე პატარა სარკეს, ამოვიღე ჯიბიდან იგი, დავიხლოე ღორები, რომ კოტა ფერზე მოვსულიყავი, ვაფიქროვებ ტანისათვის და რაც შეიძლებოდა ფინჯად

წავიდე ქუჩის კუთხისაკენ. აქ ვილაქმე, მაშინ იდგა, მთიანე, რომელი ზაითითი. მე კი ვთხოვე ეტლი მოეყვანა ჩემთვის.

ამ დროს ვხედავ, ორი ცაი მობრუნებულია. სადღა დავიბაძე? ქუჩის მარჯვენა მხარეზე დავინახე ღია ფარები და უფრო შემთხვევითათვის მივუახლოვდი მათ. მაგრამ ყველაფერი კეთილად განვიქცე. სწრაფად თურმე თავის საქმისათვის მიბრუნდნენ. მე მშვიდობიანად ჩავეკეტი ეტლში და წავიდე იმ მისამართით, რომელიც ციხეში მქონდა ნიღბებული. ამხანაგებს, რომელსაც იქ დამხვდნენ, ჯერ გაეხარადათ ჩემი დანახვა, რომ მეეტლისათვის ერთი მანეთის მიცემა უნდოდათ. მე ეს მათ არ ვაქნევინე, რომ რაიმე ექვები არ აღმოვლიყო, და მივეცი, როგორც გავუჩინე—ექვსი შაური.

გაუპარავი ვიყავი. საპარკმანეროში წასვლა კი საშიშათო იყო. ამხანაგებმა მომიტანეს ტარო, წავესვი და სახე სრულიად გამეწინა, განსუფთავდა.

არასოდეს არ დამავიწყდება ის წარმტაც გამობა, რომელიც მე განიცადე, როდესაც გალავანზე გადავხტი. მზე ახათებდა. ზღვა ლივლივებდა მახლობლად. თავისუფლება სრული თავისუფლება საპყრობილის შემდეგ! მიწილია გაქცევა, მაგრამ გაქცევის შემწილია, მთლოდ ხედავდ ვადვივით, სულ იმის ფიქრში ვიყავი, რომ არავის შეუტყუნივარო. ასე ძლიერად, ასე სრულიად არასოდეს აღარ განმიცდია სიხარულის გრძნობა...



იმ ადგილის გეგმა საიდანაც ამ. კამოს ხელმძღვანელობით გატაცებული იქნა სახანო ფული

ტფილისში რომ მოვიდოდი, იმ დღეს საცალკესიო დღესასწაული იყო. მატარებელი ავისლი იყო ქართველი თავადებით. უკრავდა მუსიკა. ყველანი შეზარბოშებული იყვნენ. მე მათ თავი გავაყვანი იმერულ თავადი-შვილად. დიდ პატივს მცემდნენ. მე კი ზურნაზე ვუკრავდი. როდესაც მივუახლოვდით ტფილისის სადგურს, ერთ თავადი-შვილს დავინახე, რომ ის ეცრას გზით ვერ გაივლიდა მთელ პლატფორმას ზურნის დაკვირვით. მას უნდოდა უსათუოდ ნიძლავი მოეგო, გასწავა წინ ზურნით, ხალხი მას დაედევნა. მე კი ვისარგებლე არეულობით და ღრიალკით, დავიჭირე ეტლი და მივიხლოე. ყველანი კითხულობდნენ სადათ თავადი, თავადი კი გაჭკა.

კამოს გაქცევისთანავე საქართველოს ყოველ კუთხეში დაიგზავნა პოლიციელთა და უანდარშთა ფიცხელი მოწირილობა, მაგრამ გაქცეულის კვალს ვერ მაიგნეს. კამო ტფილისში მოსვლისთანავე დაუყოვნებლივ ჩაება რევოლუციონერ მუშაობაში.

(გაგრძელება იქნება)

შემდეგ რა იქნება?

(წიგნიდან: „ახალშენები ჰვირინა“)

დიახ, მე სახე მაქვს ფსსზე უშავებსო.
გამოხურებული მაქვს მსხვილ ტუჩების
ხორცი—
ნიუ-იორკში—ფარნების დამაბრმავებელ სი-
ნათლესი.

მე—როგორც შავი ხის ნამორი—
ვარ გადგდებული და გწევარ თოვლში.
ჩემზე უარი სთქვა ამერიკამ—დედინა-
ცვალმა.

და თუ ჩემი ბოლმა
სიტყვანი ატირდება,
მე დაუწოვებულად მდევნიან, მკლავენ.
პირუტყვთა ვაგონში ჩემ სხეულს ისვრიან:
„ზანგებრისა და ძაღლებრისათვის“.
კიდევ რა?
უვლავსე საცოდავი ქირა—მე.
უვლავსე ჭუჭყიანი საშუალო—მე.
ლსტატის გულსწერომა— მე,
მისი ცემა-ტყემა—მე.
მე ვარ მიჩნეული პირუტყვზე ნაკლებად.
მოთხნიან ბუმბულით და კუპრით.
ქვევზე მიმართევენ თოკით.
კიდევ რა?

მაგრამ შავ მატყლივით
ჩემი თმა იგრიბება,
მაგარი როგორც თუჯის მავთული.
მისი სიბრტყის ტალღები
ფეთქენ ჩემს ძარღვებში,
კასქვმა სიბნელეში.
იქ მისისიპზე
მოდენილ წინაპარმა
აღუთქვა ბატონებს
მკაცრი შურისძიება,
როცა მუშაობდა ბამბაზე სიცხეში.
გაასაკუთრებულ კანონებით
სეტყვავენ შტატები
ჩემს სხეულს — შავსა და ჟინიანს.
ავიტან ცემას, მუშაობას,
მცემონ და დამდაგონ,
და ლინჩის კანონით
სიკვდილით დამსაჯონ!

კიდევ რა?
და მაინც, სისხლიანები,
სვენ ერთად მივდივართ—
იანკებთან ერთად—აი ასე!
მივდივართ ქარხნების ჭიშკრებთან,
და მაინც მშვიდრები ერთად ველოდებით
იანკისთან ერთად—აი ასე!
გამხდარნი, ოფლიანი,
ბოროტნი, უმუშევარი —
მსგავსნი ერთმანეთის ერთად ველოდებით
უკანასკნელ აფეთქებას!
თეთრკანიანები, შავკანიანები
შერეულნი, ყვითლები

გავხდით ერთნაირი—ზედმეტ წამებისაგან.
მიპოვე, ამხანაგო, შენ მწუხარებაში—
და ჩემთან წამოხვედრე გამარჯვებისაკენ.
ხატრი არ იცან თოვებში—
უვლავსე დაწვევენ ერთად!
თეთრკანიანიც ელექტროს სკამზე
გამადგება.
წვივან მოკრუნჩხული,
ცოცხალი კიდევ!
შავკანიანებს და თეთრკანიანებსაც
სწვავენ ერთი ცეცხლით
ცხელი, უღმრთო ტყვიები.
შემდეგ რა იქნება?

ჩვენ გავანიავებთ
მისისიპის შეტევით
მრისხანე ნიუ-იორკის
ოქროს მძიმე კოშკებს.
და ჩვენი თითები ააქანალდებენ
თავიხი ადრისით მოს მსუქან წანყრატოს,

პატიმარი და სიკვდილი

(წიგნიდან: „სტატიზმოს სიმღერები“)

ერნსტ ტოლფერ
ნიუ-იორკში

შეზოგბლათ, საკანში მყოფს—
ვალტინ გარტიგს.

პატიმარი ამბობს:

შავო სიკვდილო, შენზე ვფიქრობ და ჩემს გარშემო,
თითქმის იმსხვრევა საპატიმროს რუხი ბუჩები.
ფანჯრები ჰგლეჯენ ხარხებათ ჩაჭდობილ რკინებს
და ქვის კედლებზე ასკდებიან თეთრი დღეები.
სული გაჰკივის: სიცოცხლეო ნათელ-მზიანო,
ძარღვებში კვლავ სცემს სისხლს ტალღა დაუძლეველი.
ვით ახალ შობილს, ატოკებულს, უსუსურ ყრმასა—
ისე მომხმობს ტყეოთა სიმწვანე შეურხველი.
მსურს შევფეროდე მიწის სითბოს, მის სიმხურვალეს!
ო, რომ შემეძლოს გადაფრენა ფრთების შრიალით;
სილაუჯარდეში, უფსკრულებზე, სივრცეებს იქით—
სადაც არ არის სიღუბნური ბედის ტრიალით!
ვისაც არ ძალუძს შეებრძოლოს შენს ტლანქ კანონებს,
შენ მას მეგობრობ, მე კი მიუყვარს ყოფნა ზვიადი.
სიცოცხლე მინდა მხიარული, მე წას ვუყვარვარ,
ჩამომაცალე ბნელი რიდე, შავი წყვდიადი!

მინდა სიცოცხლის ტკბილი მანგი ჩემში მღეროდეს,
რომ მიწის ხოტბა არასოდეს აღარ წყდებოდეს!

სიკვდილი ამბობს:

სიცოცხლე გინდა? მაშ რათ მეკრძალები, რათ ფითრდები,
როცა პირისპირ შემომცქერი სმენად ქცეული?
შენ ჩემს ფრთებ ქვეშა, სამუდამო სიმშვიდეს ჰპოებ,
მოგალხენს ჰანგი—შენს სააღერსოდ გამოწვეული!
მკვდარია განა—რიურაჟისას ხეთა რტოები,
უვადილი სწრაფად მოწვევითი, თესლით გავსილი?
და ან კლდეები ქარიშხალით გადაწათელი,
სამარის მიწა თაობებზე საბნათ წაყრილი?
შენ შემცდარი ხარ!—ჩემში ჰფეთქავს სიცოცხლის ძაფა,
სიკვდილზე, მხოლოდ შენ ზღაპრები მოგისმენია!
მე—უცვადება, მისწრაფება, სრულქმნა ყოვლისა,
განა უბეში სასოებით არ მისვენია?!

მე—მგზავრი ვარ! იარებია ჩემი სავალი—
ვინაც მივიღე, მან საუკუნოდ დახუტა თვალი!

თარგმ. პოლიო აბრამიასი

ჩვენ გავანიავებთ მეშვიდე თაობამდე
მისი ხართულების
დამალ სიმღერებს.
ამაოდ იქნებთან ჩვენ წინ დაჩოქილი,
ჩვენი დანების წინ ავი მტაცებლები!
ნიუ-იორკის ქოფაკებს —
წითლებს სისხლისაგან—
დავიჭერთ და ქალას
მოვამრობთ ერთბაშად.
სასახლეების და
კოშკების კონსტრუქცია
დადნება ალში—ერბოზე ადვილად,
დადნება ქალაქის კუნთები
ჩვენი ხანძრების სვეტანაში.
და ერთი ნაკუწი გასვენებისათვის
ცათამშვიდებინებინა ადარგ-კი ადარგმა.

ნიუ-იორკი აენთება შავ ჩირაღდანავით
და გზას უკანსკნელს
უვლავსე გაგვინათებს—
ასე!
აი ასე!
შემდეგ რა იქნება?
შემდეგ?
შემდეგ რამდენიმე მხიარულ წელში
ჩვენ, ნებრძოლები,
თანმაგარი ბიჭები—
ავაშენებთ საძაგლოზისაგან
გაწმენდილ მიწაზე
ჩრდილო ამერიკის
შეერთებულ
სოციალისტურ შტატებს.
თარგმ. ვალერიან გაფრინდაშვილის

ჯირ პატარა ცნობა:

„კიდე 810.000“ 1 მაისი. 1 მაისს საღამოს 6 ს. 30 წ. დნეპრის ჰიდროელსადგურის პირველი გენერატორიდან გაშვებულია სამრეწველო დენი. პარტიისა და მთავრობის წინაშე აღებული ვალდებულებანი დნეპროსტროის კოლექტივმა შეასრულა.
მშენებლობის უფროსი ბ. შინტარი.
პარტკომის მდივანი ლეიბენზონი.
მშენებელთა რაიკომის მდივანი ბარკოვ.

ამრიგად საბჭოთა კავშირის პროლეტარიატმა მუშათა კლასის საერთაშორისო სოლიდარობისა და ბრძოლის დღე აღნიშნა ასალი უდიდესი გამარჯვებით ეკონომიკურ-ტექნიკურ ფრონტზე. დნეპრი, საბჭოთა კავშირის ერთ-ერთი უდიდესი მდინარე, რომელიც ათასეული წლების განმავლობაში



აშ. ლეიბენზონი
პარტკომის მდივანი

ბაში უქმად მიაგორებდა თავის ზეგონებს შავ ზღვაში, დნეპრი რომლის წინაშე უძლური გამოდგა ძველი რუსეთის ტენიკა დაწყებული ეკატერინე დიდისა და ნიკოლოზ პირველის დროიდან საბჭოთა ხელისუფლებამდე, დნეპრი, რომელიც ასე წარმოადგენდა აქვს აღწერილი გოგოლს წყნარი და ავი ამინდის დროს, ურჩი დნეპრი, რომელსაც არა ერთი ასეული სიცოცხლე შეუწირავს, მიჯნა, სადაც აჩერებდნენ თავის გაქაფებულ ცხენებს პერენგოთა და თათარ-



აშ. შუბენკო
კომკავშირის რაიკომის მდივანი.

თა ურდოები, სადაც თავშესაფარს პოულობდა თავისუფალი კახაკობა—ზამოროველები, რომლებიც ძილს უფრთხობდნენ დიდმკვრივულურ პანების პოლონეთს და მუქარის წერილებს უგზავნიდნენ თურქების ხონთქარს,—ეს დნეპრი დღეს ბოლშევიკების პარტიის სურვილით, ლენინური პარტიის დროშების ქვეშ დარაზმული მუშებისა

და სპეციალისტების ხელით ჩამწყვდეულია რკინა-ბეტონის არტახეში, დამორჩილებულია, რომ სოციალისტურ მშენებლობას მოსცეს 800.000 ცხენის ძალის ენერგია, რომ მაკოცხლებელი ელექტრო-სისტლი მიწოდოს ახალ სოციალისტურ გიგანტებს, რომ თავისი წყლებით მორწყოს სოციალისტური ველბის ათასეული ჰექტარები და, დაბოლოს, 60 მეტრიან ჯგირით დაგუბებულმა ღრმად დაჰფაროს უზარმაზარი ლოდები, რომლებიც საშინელებას წარმოადგენდნენ ნაოსნობისთვის, და თავისი ზურგით ატაროს ბოლშევიკური გემები მთელი თავისი ორიითასკილომეტრიან მანძილზე.

როცა დნეპროსტროის მშენებლობა იწყებოდა, ჩვენი მტრები მას თვლიდნენ ბოლშევიკების მორიგ ფანტაზიად. მათ აოხჯროდათ, რომ ბოლშევიკური რუსეთი, რომელიც მხოლოდ აყენებდა მოწინავე კაპიტალისტური ქვეყნების დაწვეას ტენიკურად და ეკონომიკურად შესძლებდა იმ უამრავ დაბრკოლებათა გადალახვას, რომლებიც წინ ელბებოდა ამ გიგანტურ მშენებლობას. ამერიკელი სპეციალისტები, რომლებიც მოწვეული იყვნენ კონსულტატებად, თვლიდნენ, რომ ამერიკული ტენიკის გამოყენებით დნეპრის, ელსადგურის მთავარ სამუშაოთა დამთავრება შეიძლება დაახლოვებით 1934 წლის დამდეგისათვის, მაგრამ ბოლშევიკები დაეუფლენ ამერიკულ ტენიკას, ბოლშევიკურად ბევრი რამ ახალი შეიტანეს მასში და მოწინავე ტენიკის გამარჯვებით სოციალისტურ ენტუსიზმზე მსოფლიოში ერთ-ერთი უდიდესი ჰიდრო-ელსადგური დამთავრეს ამერიკელ სპეციალისტების მიერ დანიშნულ ვადაზე ზევით ადრე.

აღმნიანები ქმნიდნენ ტენიკის ამ საოცრებას და იზრდებოდნენ მასთან ერთად, იმსკვალეობდნენ გამარჯვების ნებისყოფით, ხდებოდნენ საბჭოთა კავშირის მრავალ ათეულ მილიონიან მშრომელთა კოლექტივის შეგნებულ წევრებათ, საშინელ ყიხიას დამებში, წვიმაში და თოვლქუაში, როდესაც დნეპრიდან შინაბერი ცივი ქარი ავთარივით გლეჯდა ყველავერს, შეატონეთა ბრიგადები ახდენდნენ სოციალისტური შრომის სასწაულებს, რადგან იცოდნენ, რომ წუთის დაყოვნება უდრიდა ავირის, საათის—თვეებს, დღის კი წელიწადს.

დნეპრიც ურჩობდა, ასე მორჩილად როდის სთმობდა აგზნიანობას. 1928 წელს მან იითქო უკანასკნელად სცადა თუ რას მოეცადა მშენებლობა რკინისა და ბეტონის არტახებთან, მთელი თავისი ძალებით მოაწეა აღმართულ ზღუდეებს და 170 მეტრის სიგრძე ფოლადის კედელი, სიმაღლით 5 სართულიანი სახლის ოდენა, მთელი დაზადგარებით და სარელსო გზით, რომელიც მასზე იყო, თვალის დახამამებაში შეთანქა. ეს იყო დნეპრის მარჯვენა ნაპირზე. მარცხენა ნაპირზე დნეპრმა ფარული იერი შეები ამჯობინა, ჯგირის ნელ-ნელა ძირი

გამოუთხარა და წყლისგან განთავისუფლებული 150.000 კუბ. მეტრიანი ქვაბული ყელავე წყლით გაავსო.

ორი თვე დასჭირდა დნეპრის ამ შებრძოლების შედეგების ლიკვიდაციას, მაგრამ ამაზე მუშაობა გეგმის ვარაუდთან შედარებით მხოლოდ 19 დღით შეაფერხა. მუშა-



აშ. ალექსანდროვსკი
„დნეპროსტროი“-ს პროექტის ავტორი.
ობის ბოლშევიკურმა ტემპებმა ორი თვის შეფერხება საბოლოო აჩვარებით 12 დღე-მდე დაიყვანეს.
ეს იყო დნეპრის უკანასკნელი შებრძოლება.

მილიონამდე კუბ. მეტრმა ბეტონმა მაგრაოთ შებოცა იგი.

აი ზოგიერთი ციფრები დნეპროსტროის სამუშაოთა მასშტაბის დასახასიათებლად: 12.000.000 კასრა ცემენტი — ჯგირისა და ჰიდროელსადგურისთვის, ჩამწყრივებული რიგში დაფარავდა გზას ხარკოვიდან ბერლინამდე; მილიონზე მეტი კუბომეტრი ბე-



აშ. ვინტერი
მშენებლობის უფროსი.

ტონი, ბეტონის მაგიერ, რომ აგურები ესმარათ, საჭირო იქნებოდა ერთ მილიარდამდე აგური,—ხუთ-ხუთათ გამოწყვრივებული რიგში. ეს აგურები სარტყელათ შემოერთებოდნენ დედაშიწას; დნეპროსტროის თითოეული ფარი თავისუფლად დაიტევს გლეხის კარგად მოწყობილ კარმიდამოს ყველა შენობებით; ყველა ტვირთები, რომლებიც დნეპროსტროისთვის გაიგზავნა, მოითხოვდა მატარებელს, რომელიც დაიკავებდა გზას მოსკოვიდან ელადიფოსტაკამდე; ჯგირის სიმაღლე დნეპრს ზევით ცოტათი დაბალა ვიდრე ორანე დიდის სამრეკლო მოსკოვში, და, დაბოლოს, როგორც შეჯამება ყველა ამ სხვადასხვაგვარად ციფრების—300.000.000 მანეთი ღირებულებად მთელი დნეპროსტროისა ჯგირით, ჰიდრო-ელსადგურით, გადამცემი საზებით, ქვესადგურებით და ახა-

მხენის ძალა

ამუშევრების გამო

ლი სარკინისგზო ხიდებით მოთენიერებულ დნებრზე.

რას აძლევს დნებროსტროი ჩვენს სოციალისტურ სამშობლოს? დნებროსტროი—ეს პირველყოფისა, როგორც ვსთქვით, არის 800.000 ცხენის ძალის ენერგია.

ელექტრობა კი არის სოციალიზმის ტენიკა, არ არის ტენიკის არც ერთი ჯარგი. სადაც ელექტრობას არ გამოუწვევია რადიკალური ცვლილებები, არ შეუქმნია, ახალ ნედლეულის გამოყენების შესაძლებლობა, არ გამოუწვევია ტენოლოგიური პროცესების გარდაქმნა.

ქიმიკში ელექტრობამ გამოიწვია მრავალათეულ ახალ ნედლეულ მასალების გამოყენება. სულ სხვანაირი საფუძველზე გარდაქმნა ქიმიური პროცესები, შექმნა ქიმიის მთელი რიგი ახალი დარგები; სასოფლო მეურნეობაში ელექტრობა ახდენს სრულ გადატარებას, ქმნის ტენიკურ ბაზას მსხვილ სასოფლო-სამეურნეო ფაბრიკა-განტებისთვის; სამრეწველო ტენიკა გადაჰყავს თითქმის სრული ავტომატიზაციის გზაზე წარმოუდგენელია მთელ იმ აუტაცულ შესაძლებლობათა ჩამოთვლა, რომელსაც ელექტრობა ქმნის მთელი სახალხო მეურნეობისათვის, მაგრამ ქმნის მხოლოდ პროლეტარული დიქტატურის ქვეყანაში, მხოლოდ სოციალიზმის მშენებელ ქვეყანაში, რადგან კაპიტალიზმის ქვეყნებში დიდი ხანია განმელო იმ დრომ, როცა იქ კიდევ შეიძლება დნებროსტროის მგასავსი გიგანტების ძებნა. ეს დრო საშუალოდ ჩაზარდა ისტორიის. ჰქრება ბრძმედები *) ინტურება ფაბრიკა-ქარხნები. ეცემა ელექტროენერგიის გამოყენების ბრუდი. მთელს მსოფლიოში, ერთად-ერთი ქვეყანაა, რომელიც არ გრძნობს განმანადგურებელი ეკონომიური კრიზისის მსახრავ ხელს ეს არის საბჭოთა კავშირი, რომელიც არ კმაყოფილება დნებროსტროებით და სოციალიზმის მშენებლობის მეორე ხეიფლედში ითვალისწინებს ახალ ელექტრო გიგანტების აგებას ელექტრო-ენერგიის მისაწოდებლად ახალ სოციალისტურ გიგანტებისთვის.

დნებროსტროის მაგალითზე ჩვენ დავიხატეთ, თუ რას მისცემენ ეს მომავალი ელექტრო-გიგანტები ჩვენს სახალხო მეურნეობას.

800.000 ცხენის ძალა, რომელსაც ჩვენ მოგვცემს დნებრის ჰიდრო-ელსადგური, გამოჰყვებას დნებრის გიგანტურ კომბინატს რომლის მთავარი ნაწილი იქნება მეტალურგიული ქარხანა, რომელიც წლიურად მოგვცემს 1.250.000 ტონა თუჯს, მაღალხარისხოვანი ფოლადის დასამზადებლად; კოჭი თუჯის გამოსადგობათ მიღებული იქნება კომბინატის კოჭის ქარხნიდან (1.300.000 ტონა მეტალურგიული კოჭი წლიურად); კოჭის დამზადების პროცესში მიღებული კოჭის გაზი გადამეცემა ქიმიურ ქარხანას, სადაც მისგან მიიღებენ მთელ რიგ მასალებს სასუქების, საღებავების, საფუძველად, შემდეგ კი გამოიყენებენ, ბრძმედებ-

ში, როგორც საბოლოო მასალას, იქვე შენდება შენადნობთა ქარხანა 80.000 ტონა ფერო-რომანგანის, 20.000 ტ. ფერო-სილიციუ-მის, 4000 ტ. ფერო-ხრამის, 1,6 ათას ტონა ფერო-ვობრამის დასამზადებლად. ყველა ეს შენადნობები საჭიროა იმ 1.1000.000 ტ. მაღალხარისხოვანი ფოლადის მისაღებათ, დასამზადებლად, რომელიც უნდა მისცეს ჩვენს სახალხო მეურნეობას „ხაპორო-



ამხ. ვედენიკი
მთავარი ინჟინერი.

უსტალის“ ფოლადის ქარხნებში. ალიუმინიუმის კომბინატი, რომელიც წლიურად დასაბუჯავს დნებრის ჰიდრო-ელსადგურის 1000.000 კილოვატს, წლიურად მოგვცემს 20.000 ტ. ალიუმინს.

სოციალისტური სახალხო მეურნეობისათვის არ უნდა დაიკარგოს არადერი. ამიტომ კომბინატი შეიკავს მთელ რიგ დამზარე ქარხნებს. რომლებიც გადაამუშავებენ კომბინატ-ს ძირითადი დარგების ნაწილ-მებს. ამ გზით წლიურად მიღებული იქნება: 2 ნახევარი მილიონი კასრა ცემენტი, 20.000.000 ტ. ჩვეულებრივი აგური, 20.000 ტ. კირი 150,000 ტ. ცეცხლგამძლე აგური და სხვ.

ამასთან ერთად დნებრის ჰიდრო-ელსადგურის ენერგია იქნება ყველაზე იაფი მთელს მსოფლიოში 0,6 კაპ. კალოვატი.



ამხ. დულენი
დამკვეთი მუშა.

ბოლშევიკური ტემები იმარჯვებენ, საბჭოთა ქვეყანა ბოლშევიკების მეთაურობით ეუფლება მოწინავე ტენიკას. ამ დაუფლების შედეგად დნებროსტროი და სხვა სოციალისტური გიგანტები. წინ კი — მოგვლის მშენებლობა კიდევ უფრო დიდი გიგანტების, ბურჟუაზიული სამყარო, ჩენი მტრები, იძულებული არიან აოიარონ ჩენი უღაო გამარჯვებები:

„სრულიად მოუფლადნელია ელექტრო-მშენებლობის წარმატებები, — სწერს „ბე-რლინი ტაგეზალტ“. — დნებროს-



ტროი, ეს გიგანტური, ელექტრო-სადგური, რომლის გეგმებს უკვე მრავალი წლის წინათ ადგენდნენ და რომლის აგებას განუწყვეტლვ სდებდნენ აუარებელ ხარჯებზე და არარენტაბელობის გამო, უახლოვდება თავის გეგმაშეწონილ დამთავრებას. დნებრი ნაონოობისათვის გამოსადეგი ხდება შავ ზღვამდე. იქ იქმნება ახალი ქალაქები.

თუ ამერიკა იყო განუხადერელ შესაძლებლობათა ქვეყანა, საბჭოთა რუსეთი არის წარმოუდგენელ შესაძლებლობა-ჩენი თვალსაზრისითაც კი აღიარების ღირსია“.

„ათასი წლებში განმავლობაში იცვლის ველური დნებრი თავის კალაპოტს ხან მარჯვნივ, ხან მარცხნივ, ურჩი ყველას მიმართ. — სწერს „ალბამინი ილიუსტრირე ცაბტშენი“. — ამაო აღმოჩნდა ამ სტუქიის აღაგების, დნებრის კლდეებში მომწყვდების ყველა ცდები, ეკატერინე მეორემ შესძლო პუგაჩოვის გლეხების აჯანყების ჩაქრობა, მაგრამ დნებრის წინაშე ისიც კი უძლური აღმოჩნდა. დნებრმა ის დამარცხა მდინარეს არა ერთხელ ნაფოტებათ უქცევია ყველა სიიფენერო ნაგებობანი, რომლე-



ამხ. ტელკოვი

ერთ-ერთი საუკეთესო დამკვეთი.

ბიც მიწად იხაზდნენ მის მოთენიერებას, ყველაფერს საბავშო სათამაშოებ-ვით ამსხვრევდა.

უზარმაზარ კლდეებს შორის აღვართ-ქეფებული მდინარე არ ითმენდა არავითარ „რეფორმებს“.

მაგრამ ახლა მოხდა სასწაული რევო-ლუციის ტრანჟურმა ძალამ, რომელმაც დაამხო რუსეთის ძველი წყობილება და ათასწლიანი ჩაგვრა, ძველი დნებრიც დაიშორჩიოა, აიძულა იგი შეეცვალა კალაპოტი“.

რასაცვერცლოა, ეს ბურჟუაზიული გაზეთები, რომლებიც იძულებული არიან ანგარიში გაუწიონ ჩვენს გიგანტურ მიღწევებს ტენიკურ ეკონომიურ ფრონტზე, არაფერს ამბობენ იმ პირობებზე, რომლებიც განსაზღვრავენ ამ ჩვენს წარმატებებს იმ დროს, როცა კაპიტალისტური მსოფლიო ეკონომიური კრიზისის გამოუვალ ჩიხში იხრჩობა.

ამგვარი პარალელის გავლება როდია მათთვის ხელსაყრელა პოლიტიკურად.

ე ვ ე ი ჯ ტ ი ს ე ო ნ რ

შესრულდა ინგლისის მიერ ეგვიპტის დაპყრობის 50 წ. ამასთან დაკავშირებით ინგლისის იმპერიალისტური პრესა საკმაოდ ეგვიპტეში ინგლისის „პრინციპალი“ პოლიტიკის ქებათქებით და „კავადილგას“ გამოსთქვამს იმის გამო, რომ ინგლისმა ორმოცდათი წლის განმავლობაში შექმნილი თავისი ბატონობის წინააღმდეგ ამ უმდიდრეს ქვეყანაში, რომელიც ამასთანავე წარმოადგენს კარგს გზაზე ინდოეთისა და საერთოდ აზიისაკენ.

ამ „სახელოვან იუბილესთან“ დაკავშირებით ინტერესმოყვარებული არ იქნება გვიხსენოთ თუ როგორ და რა გზებით ჩივი

ამ დროიდან ინგლისი ფრთხილად ადევნებდა თვალს, რასაც შეეძლო ნილოსის დელტაზე მდგომარეობის შეცვლა. მართალია, საფრანგეთმა დროებით მაინც ხელი აიღო ეგვიპტის შემოერთების ფიქრზე, მაგრამ მისი ემისარები ზოგი სუცების და ზოგი ქამოქალაქთა ტანსაცმელში გამოწყობილი, ზოგი ჯვარით და სახარებით, ზოგი ოქროთი საცე ქისით, ინგლისის დიპლომატიის არქეოლოგიური გამოკვლევებისათვის საჭირო წერაქვით ბელში მოეფინა პირამიდების და ფარაონების ქვეყანას, რომ ნაპოლეონის მიერ ეგვიპტეში შეტანილი ფრანგული გავლენა არ მომკვდარიყო.

ევროპელი მოგზაურები და მკვლევარები განცვიფრებაში მოჰყავს ისმაილის მმართველობის ხანაში ეგვიპტეში შესრულებულ სამუშაოთა მასშტაბს: 112 სარწყავი არხი, სიგრძით 8400 ინგლისური მილი; ჰაიუნის გზების ქსელის გადართობა 275-დან 1185 ინგლ. მილამდე, ტელეგრაფის ხაზების გაყვანა 5000 მილის მანძილზე, 430 ხიდის აგება (მათ შორის გენერალის ხიდის, რომელიც დიდი ხნის განმავლობაში მსოფლიო სახელით სარგებლობდა); ნავთსადგურის მოწყობა ალექსანდრიაში; წყალსადენის გაყვანა ალექსანდრიაში და ქაირში; 15 შუქურის მოწყობა; 68 შაქრის ქარხნის გახსნა; უზარმაზარი ახალი შენობების აგება ქაირში და სხვა ქალაქებში 1,25 მილიონი აქია წინად უფარვის მიწების გამოყენება აგრიკულტურულ ღონისძიებათა შედეგად, და, დამოლოს, სუდის არხის გაყვანა.

საქცილისტების გამოანგარიშებით ყველა ეს სამუშაოები დაიჯდა არანაკლებ 460 მილიონი ოქროს მანეთისა. არა ერთი ათეული მილიონი ოქროს მანეთი დახარჯა ხელგაშლილმა ხედივმა თავის პირად საქონიერებებზე, თავისი რუსიზმის კეთილმოწყობაზე, სასახლის გამშენიერებაზე, მოგზაურობაზე და მსოფლიო ნადიმებზე.

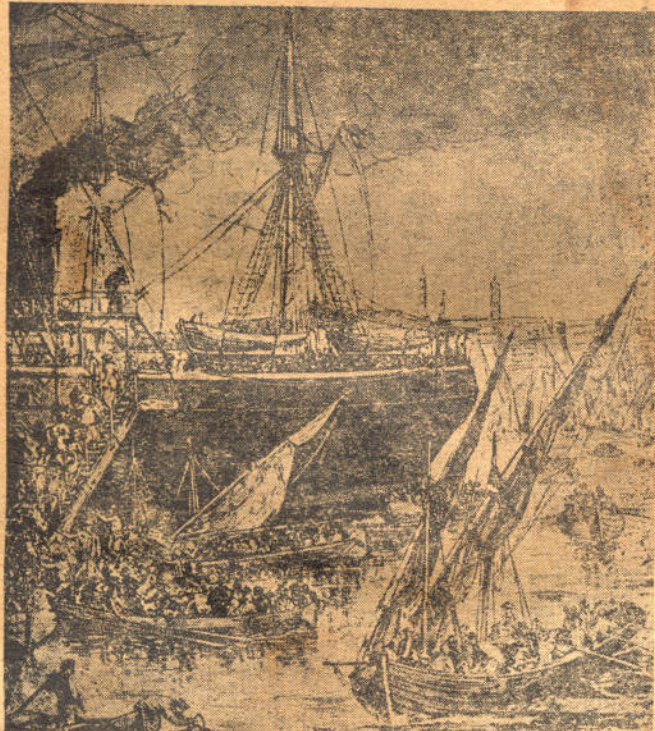
როცა 1869 წელს დამთავრდა სუდის არხის გაყვანა, ისმაილმა ამ ზეიმზე მოიწვია მთელი მსოფლიო „გაიგონისები“ და ყველა ზომები მიიღო იმისთვის, რომ როგორც მასპინძელს „სირიხვილი არ ეჭამა“*, 50.000.000 ოქროს მანეთი დაუჯდა ეგვიპტის მშრომელმა ეს ზეიმი.

თავისთავად ცხადია, რომ წერილი მიწაზე დაქრების ქვეყანა ეგვიპტე თავისი საშუალებებით, ვერაფრით შემთხვევაში ვერ შესძლებდა ამ გრანდიოზული ხარჯების დაფარვას მართალია, ისმაილმა ყველა ზომები მიიღო შემოსავლის გასაღებდნად:

არაჩვეულებრივად გააღიდა ყოველგვარი გადასახადები, გაიზარდა ხარჯები წესისა და სახალისებლად სამუშაოდ 50 პროცენტით შეუმცირა გადასახადის ნორმები იმათ,

ვინც ერთდროულად შეიტანდა ხედივ გადასახადებს ექსპრესიზმებს—მაგრამ ყოველივე ეს წყნით იყო ზღვაში ასეულ მილიონებთან შედარებით, რომელიც საჭირო იყო ისმაილის გრანდიოზული გეგმების და მის პირად საქონიერებათა დასაკმაყოფილებლად.

ისმაილმა ამ ასეულ მილიონების საშოვნელად მიმართა მისი წინამოადგილების მიერ ნაცად საშუაობებს—ლონდონის და პარიზის ბანკორებს, რომლებიც არაჩვეულებრივად გულთბილად შეიხივნენ კრედიტების ამ მაძიებელს. მართალია, ფორმალურად ეგვიპტის ხედივის არ ჰქონდა უფლება არც პოლიტიკური და არც ეკონომიკური ხელშეკრულებები დაიდვა სხვა სახელმწიფოებთან სულთანის მოგვარების დაუკითხავად, მაგრამ ეგვიპტე ისეთ გემრიელ ლუკმას წარმოადგენდა იმპერიალისტებისათვის. განსაკუთრებით ინგლისისათვის, რომელსაც მოსვენება არ ჰქონდა, რაც მისი სურვილის წინააღმდეგ გაყვანილი იქნა სუდის არხი—მოკრე უფრო მოკლე და უკეთესი გზა ინდოეთისაკენ, რომ მათ არაერთხელ ანგარიში არ გაუწიეს. ეგვიპტის ამ ფორმალურ უფლებიერებას, მით



1928 წ. ზაფხული. ნაციონალური რევოლუციით დაშინებული ევროპელები გარბიან ეგვიპტიდან.

ლო ხელში ინგლისმა ეგვიპტე. ჩვენთვის, რომლებიც ვართ კაპიტალიზმის ლაზარის და გახრწნის მოწამე, მოწამე იმის, თუ როგორ სცდილობს იმპერიალიზმი მსოფლიოს ახალი გადაყოფით გაახანგრძლივოს თავისი არსებობა, მოწამე იმის, თუ როგორ ეცრაგულად და ყაჩაღურად დაიპყრო იპო ნიამ მინჯურია, ეგვიპტის ხედივი გაგვხსნენ ბევრს სურათს, რომელიც ამჟამად ჩვენს თვალწინ ხდება და დაგვანახებს, რომ იმპერიალიზმი და კერძოდ ინგლისის იმპერიალიზმი 50 წლის წინადაც იყო არა ნაკლებ ევრადი, გაძევრა და ყაჩაღური, ვიდრე ახლა არის.

„ეგვიპტისთვისო,—სწერს ბურჟუაზიული ისტორიკოსი ელუარდ დროი—დიდი უბედურება აღმოჩნდა ის, რომ იგი მოექცა გზაზე ევროპიდან აზიისაკენ და ამის წყალობით მიიპყრო ევროპის სახელმწიფოთა ხარბი ყურადღება.

ნაპოლეონის ლაშქრობის შემდეგ ეგვიპტეში, საფრანგეთი ბუნებრივით თვლიდა თავისად ამ ტერიტორიას, მოუხდევად იმისა, რომ ნაპოლეონის ექსპედიცია მარცხით დამთავრდა და ფარაონების ქვეყანა ნომინალურად ისევ სულთანის იმპერიის ფარგლებში დარჩა.

მაგრამ საფრანგეთის ზარბაზნების გულგუნმა ეგვიპტის მმართველ კლასებს თვალს გაახელა იმ საფრთხეზე, რომელსაც ქმნიდა მისი გეოგრაფიული ადგილმდებარეობა დიდ გზაზე ევროპიდან აზიისაკენ. ეგვიპტის ხედივები (სულთანის მოადგილე) გადაცილებით შეუდგნენ ეგვიპტის არმიის შექმნას, გზების გაყვანას და ეგვიპტის ფაქტუალური გაფართოებას.

მაჰმედ-ალის დროს დაწყებული ეგვიპტის ეკონომიკური და პოლიტიკური აღორძინება, გამათავისუფლებელი სულთანის გეულენისაგან, გამდიდრებული ინტერგით გრძელდებოდა ისმაილ-ფაშის დროს.

ეგვიპტის ეს ხედივი ოცნებობდა ეგვიპტის ნაპოლეონ მესამეთ გახდომასზე, თავისი კარის და ტახტის სიდიადეზე, ეგვიპტისათვის ძვირი სახელისა და დიდების ტიტულურებაზე, რასაყიფრებდა ყველაფერი ეს ეგვიპტის მშრომელი მასების ხარჯზე. შეიკრებულ შტატებში დაწყებულმა სამოქალაქო ომმა ერთი-ორათ გაზარდა ეგვიპტის ზამის ექსპორტი და 2-3-ჯერ ასწია მისი ფასი. ასეთ პირობებში, ისმაილის მიერ დაწყებულ საირიგაციო სამუშაოებს უდიდესი მნიშვნელობა ჰქონდა ეგვიპტის ეკონომიკური მდგომარეობისათვის.

*) ამ ზეიმის დროს პირველად დაიდგა ისმაილის დაცვითი კომპოზიტივი ევრდის მიერ „საქცილურად დაწერილი ოპერა“.

უფრო, რომ თავით ოსმალეთს არავითარი შესაძლებლობა არ მოუპოვებოდა (გარდა ცარიელი პროტესტისა) თავისი უფლებები დასაცავად ეგვიპტეში, საულ მოკლე ხანში ისრაელმა ჯერ დიდი ვეზირის და შემდეგ თავით სულთანის მოსყიდვით ადვილად გაიწვია თავი ამ ფორმალური და მოკიდებული მდგომარეობიდან და გააღვირგა ნიხარბით დაეწაფა. აფშინების და როტ-შეილდების ოქროს ტომარას

ან რატომ არ უნდა შეხვედროდნენ კულ თბილად ასეთ მოვალეს, რომელმაც ნასესხებ 686 მილიონ ოქროს მანეთიდან ნაღდად მიიღო მხოლოდ 430—440 მილიონი მანეთი, დანარჩენი თანხა კი საკომისიოს, პროცენტების და გარანტიის სახით დარჩა სხვადასხვა აფერისტებისა და აფუჩისტული „საფინანსო“ ორგანიზაციების ხელში.

მაგრამ ყველაფერს აქვს თავისი დასასრული. როცა ჯერი მიდგა ნასესხები ფულების გადახდაზე, აღმოჩნდა, რომ ისრაელის საღარიბო ცარიელია.

ინგლისმა ისარგებლა ეგვიპტის ამ ფინანსური დაბრკოლებით და იძულებითაა თავს მოახვია თავისი ფინანსური ზედაწმინდელობა. პირველ ყოვლისა, ინგლისმა ხელში ჩაიგდო ის 176,000 აქცია სუეცის არხისა, რომელიც უშუალოდ ისრაელს ეკუთვნოდა და ამრიგად მოიპოვა სუეცის არხზე თავისი კონტროლის გაერცილობის უფლება. ამის შემდეგ კიდევ უფრო შეიძლება ეგვიპტის ფინანსური მდგომარეობა. უფსკრულის პირას მიეყვანა იგი, რომ უფრო გაეადვილებია თავისი ექსპანსია ნილოსის მიდამოებში. ინგლისის მთავრობის კომისიამ (ფინანსთა მინისტრის კეიქის მეთაურობით), რომელიც ძალით მოახვია თავს ეგვიპტეს ინგლისის მთავრობამ ყოველშეზღუდვით გამოიყვანა ეგვიპტის ფინანსური მდგომარეობა. ისრაელი ამ დამამცირებელ რევიზიანზე დათანხმდა იქ მიზნით, რომ თავისი პოტენციალურ, კრედიტორიანობის დამტკიცებით გაეცნობოდა ახალი ხესხის მიღება ინგლისში. გამოკვლევის სასტიკად კონფინდენციალური ხასიათი უნდა ჰქონოდა და არ უნდა ყოფილიყო გამოქვეყნებული.

მაგრამ, როგორც კი კვივი დაბრუნდა ლონდონში, ინგლისის მთავრობამ პირდაპირ შეანტყვისტურად გამოიყენა მისი მოხსენება იმ მიზნით, რომ იძულებული გაეზადა ისრაელი ზედიზედ ფრანგ ფინანსისტებთან მოლაპარაკებაზე. ინგლისის საგარეო საქმეთა მინისტრმა ლორდმა დარბიმ აცნობა ისრაელს, რომ „საზოგადოებრივი აზრის მოთხოვნის გამო იძულებულია გამოაქვეყნოს კვივის მოხსენება“. ისრაელმა სასტიკი პროტესტი განაცხადა ამ ვერავალი განზრახვის წინააღმდეგ, რომელსაც სრულიად უნდა დაეცა ეგვიპტის ფინანსური პრესტიჟი. ინგლისის პრემიერმა დიზრაელმა თითქმის ყურად იღო ხელი მის პროტესტს, მაგრამ მხოლოდ იმ მიზნით,

რომ სხვა გზით მიეღწია მიზნისათვის. პარლამენტში მიცემული შეკითხვის საპასუხოთ, თუ როდის იქნებოდა გამოქვეყნებული კვივის მოხსენება, დიზრაელმა უპასუხა, რომ ხელივი მოხსენების გამოქვეყნების წინააღმდეგი არისო. ეს იყო ნიშანი იმის, რომ ეგვიპტის ეკონომიური მდგომარეობა კატასტროფიულია და ეგვიპტის მმართველი ამას მაღაფსო. იმ წამსვე

ხით იხდიდა ათეულ მილიონ ოქროს მანეთებს (1877 წლის 8 თვის განმავლობაში ეგვიპტეში პროცენტების სახით გადაიხადა 60 მილიონი ოქროს მანეთი). მოუშვალო პურა ჩაღის ფასად იძენდნენ სხვადასხვა სპეკულანტები მოსახლეობისაგან, რომელიც ვერ ახერხებდა გადასახადების შეტანას, მოსამსახურებს მთელი თვეების განმავლობაში არ აუღივდნენ ხელფასს. ამას ზედ



ინგლისის ფლოტი ყუმბარებს უშენს ალექსანდრიას.

ბირუაზე დაიწყო ნამდვილი პანიკა და ეგვიპტის ფინანსი ქაღალდების კურსი კატასტროფიულად დაეცა.

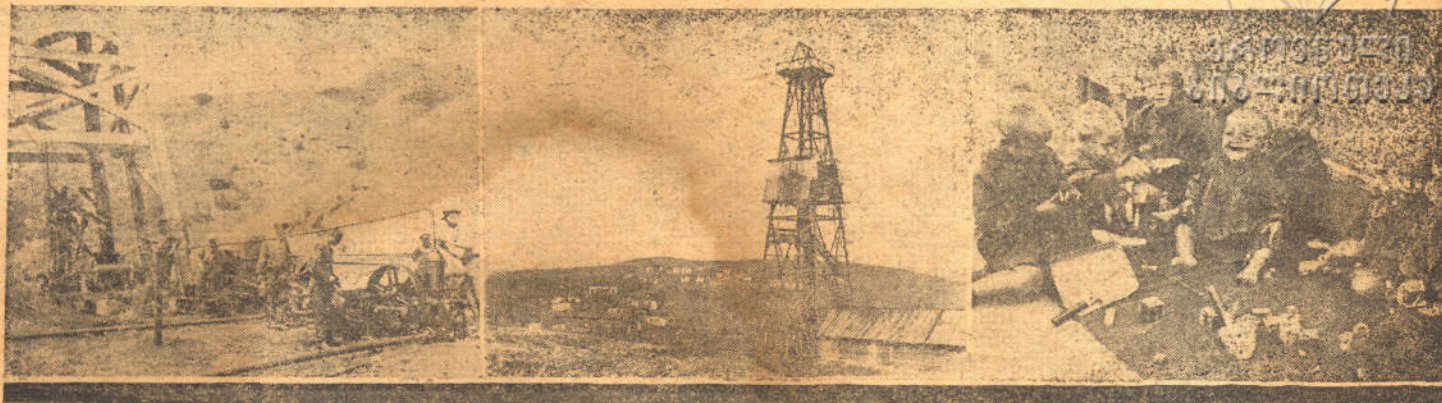
მართალია, კვივის მოხსენება არც ისე უდაბო ახსიათებდა ეგვიპტის ფინანსურ მდგომარეობას, მაგრამ დიზრაელის მიზანი ნიღწეული იქნა. ისრაელი მაგრამ გაეზა ნილოსის ლომის ბრწყალეობში.

ეგვიპტეს დაეპატრონენ ევროპელი ბანკირები, ყოველწლიურად გაძვალტყავებულნი, გაკვირდნენ უკიდურეს საზღვართან მისული ქვეყანა მარტო პროცენტების სა-

ღებატ. ის, რომ ნილოსმა 1878 წ. მოუტყევი დასტოვა 800,000 აკრი მიწა, შემდეგ გაფრცელდა საქონლის ჭირი და ასედაც მშვიტ მწყურვალ მოსახლეობა სულ წელში გაწედა. 10,000 კაცი სიმშვილისა გარ მოკვდა, მრავალი ათასი მოკვდა დიზენტერიისაგან და სხვა ავადმყოფობისაგან. ზანკირებს კი განუწყვეტლოვ მიჰქონდათ თავისი, მიუხედავად იმისა, რომ ისრაელი ემუდარებოდა მათ ცოტათი მანკი შეერბილებათ ფინანსური ოპერა მარტამ ამოთა.



ალექსანდრიის ერთ-ერთი ფორტი და შუქურა დანგრეული ინგლისის ფლოტისმიერ



კახეთი: მირზაანის სარეწაოებში დაცხოველებული მუშაობა მიმდინარეობს. ქაბურღილი № 1 მაისიდან გადაცემულია საექსპლუატაციოდ. ამჟამად მიმდინარეობს ღრმა მჭარავების დადგმა. სარეწაოებთან მოწყობილია 600 მუშის ოჯახისათვის საცხოვრებელი ბინები. მოწყობილია 6 ბარაკი, ბიბლიოთეკა, სასადილო, საბავშვო ბაგა და სხვ.
სტრათეგე: მარცხ, ბარჯვენ. 1. ანს, ანისიმოვის დამკვეთელი ბრიგადა ქაბურღილის დადგმის დროს; 2. სარეწაოების საერთო ხედი და 3. ბავშვები ბაგაში.

მოსახლეობის მოთმინების ფილა აიგოს აღელდა ეგვიპტის ოფიცრობა და ისმია: ამ განწყობილების ზეგავლენით იძულებული შეიქნა გაეუქმებია ეს კონტროლი. მაგრამ გვიან იყო. ბანკირებმა ამაზე უპასუხეს ისმილის დამოხებით და თავიანთი კონტროლიორების უფლებების აღდგენა კიდევ უფრო გაფართოებული სახით.

ისმილის სტრატეგიისადმი და მშვიდად შეიღის ტეფიკ-ფაშის „მმართველობის“ დროს კრედიტორების თარეშმა ეგვიპტეში კიდევ უფრო ფართო ხასიათი მიიღო. ამიტომ გასაკვირი არ არის, რომ ახლამა ამ ბოხებამ არ დააყოვნა. მის სათავეში ჩადგა პოლოცნიკი ახმედ არაბი, წარმოშობით ფელაბი, რომელმაც სულ მოკლეს ხანში შესული მნიშვნელოვანი ძალადის შემოკლება თავის გარშემო.

1881 წ. თებერვალში არაბიმ დაამხო ბანკირების მიერ შედგენილი ეგვიპტის მთავრობა და შექმნა ნიადაგი ეგვიპტის განთავისუფლებისათვის იმპერიალიზმის მონობისაგან.

მართალია, მთავრობას, რომელიც ამ უსისხლო რევოლუციის შედეგად მოეწყო მისში, არაბი შევიდა, როგორც სამხედრო მინისტრი. არავითარი ზომები არ მიღეს უცხოელების მიერ თავზე მოხვედრულ რეჟიმის ლიკვიდაციისათვის, მაგრამ ევროპის ბანკირებმა სერიოზული საფრთხე დაინახეს თავისი ბატონობისათვის იმ კონსტიტუციონერ რეფორმებში, რომელსაც ახალი მთავრობა ატარებდა, არმიის გაწმენდაში არანაციონალურად განწყობილ ოფიცრებთან და არმიის გაძლიერებაში. ამიტომ მათ ყველა ფარული და აშკარა საშუალებები გამოიყენეს იმისათვის, რომ დაემხოთ ეგვიპტის ნაციონალური მთავრობა.

როცა არავითარმა ღონისძიებამ არ გასჭრა მათ გადსწყვეტეს მიემართოდ ოკუპაციისათვის და შეუდგნენ მისთვის ნიადაგის მზადებას. ინგლის-ეგვიპტის ფლოტი უკვე ეგვიპტის სანაპიროებთან იყო. სულ პატარა საზაბი და პირობები ოკუპაციისათვის მომზადებული იქნებოდა. ანგლოფილურად განწყობილმა ხედივმა ტეფიკ-ფაშამ გადსწყვეტა ეს საზაბი მიეცა ინგლისელებისათვის. მისი წინადადებით ალექსანდრია



ბრძოლა ალექსანდრიის ქუჩებში

ის გუბერნატორმა დაჭირებულ ხულონების საშუალებით ევროპელების რბევა მოაწყო. მაგრამ ავსტრიისა და გერმანიის კონსულების ჩარევამ პროვოკატორების ეს სესხიანი თამაში ჩაშალა.

მიუხედავად ამისა ინგლისს მაინც არ აუღია ხელი ინტერვენციის გეგმებზე.

1882 წ. ივნისში ინგლისმა ისარგებლა ალექსანდრიის ფორტების რემონტით, რომელიც „მტრულ აქტად“ გამოაცხადა და ინგლისის ფლოტის სარდალმა აღმირალმა სეიმორმა ალექსანდრიის ზარბაზნები დაუშინა. ამავე დროს გადმოსხმულ იქნა უკვე წინასწარ მომზადებული დესანტი და დაიწყო სამხედრო ოპერაციები ეგვიპტის ჯარების წინააღმდეგ, ასე მოხდა ეგვიპტის ოკუპაცია, რომელიც ფაქტურად მოულოდნელი ომის შედეგად დამთავრდა ეგვიპტის სრული დაპყრობით ინგლისის მიერ.

როგორია ინგლისის 50 წ. ბატონობის შედეგები ეგვიპტეში?

ინგლისის იმპერიალიზმში ძველი ეალეზა ანგარიში ყოველწლიურად ეგვიპტის საგან იღებს 40,000,000 ოქროს მან. ინგლისის სხვადასხვა სამრეწველო-ფინანსური დაწესებულებები ტყავს აძრობენ ადგილობრივ მოსახლეობას და ზღაპრულ დივიდენდებს არიგებენ მისი ექსპლუატაციის ხარჯზე.

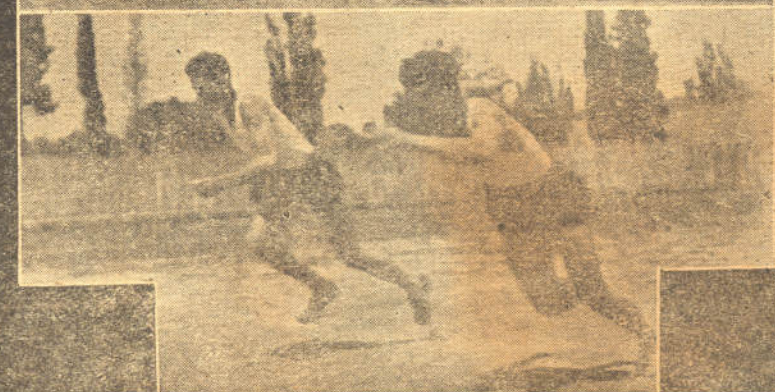
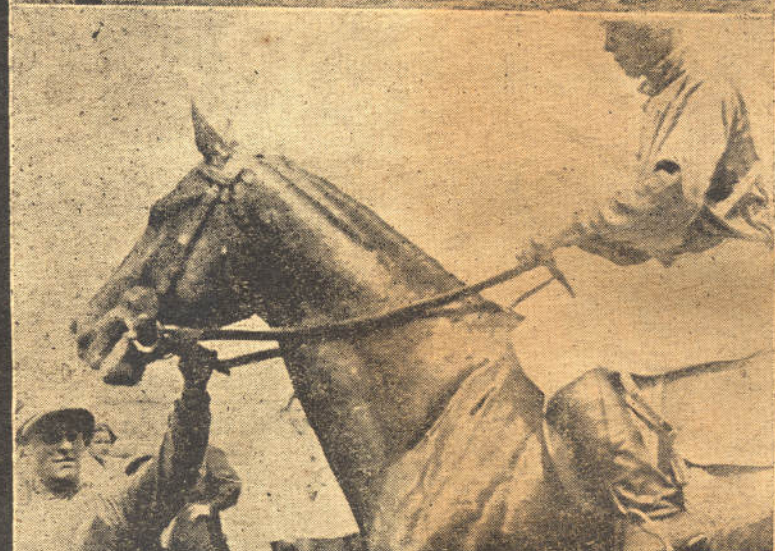
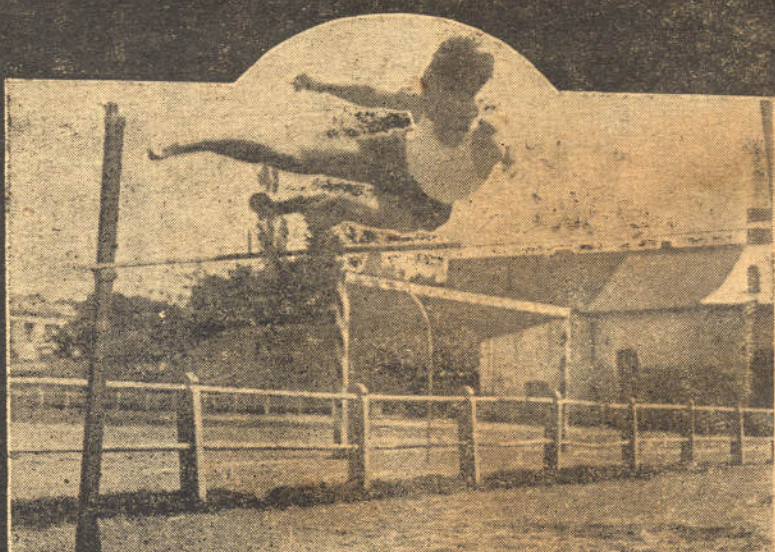
მოთვლილ ეკონომიური კრიზისის წყალობით ეგვიპტის მშრომელთა მდგომარეობა აუტანელია. ბაშის ფასები დაეცა ომის წინაპერიოდულ ფასების 58 პროცენტამდე. საცემ პროდუქტების ფასები კი ომის წინაპერიოდულ 130 პროც. შეადგინეს. ოფიციალური გამოცვლევებიც კი იმულებული არიან აღიარონ მშრომელი მაღის აუტანელი გაჭირვება.

ძალადობის და ექსპლუატაციის რეჟიმი კი გრძელდება.

ყველაფერ ამის შესახებ კი ინგლისის პრესა კრინტას არ სძრავს ალექსანდრიის უმიზნო დანგრევის 50 წ. თავზე. მით უფრო არაფერს ამბობს ის განმთავისუფლებელი მოძრაობის იმ მძლავრ აზვირთებაზე, რომლითაც ეგვიპტის მშრომელი მასები უპასუხებენ „მშობლიურ“ და უცხოელ პაგვოელების ყველაზე და შევიწროებაზე.

საბჭოთა

საბჭოთა
საზოგადოებრივი
სპორტისათვის



საბჭოთა ფიზკულტურა, რომელიც და-
უბრისპირდა ბურჟუაზიულ სპორტს,
დღითიდღე იზრდება და შედის მუშათა
ყოფა-ცხოვრებაში, როგორც გამაჯანსა-
ღებელი საშუალება და კულტურული და-
სვენება. თუ უწინ ჩვენში სპორტი შეძლე-
ბული, გაბატონებული კლასების პრივი-
ლეგიას წარმოადგენდა და ამჟამად ბურჟ-
უაზიულ ქვეყნებში ის არის კლასური
ჩაგვრის იარაღი, საბჭოთა კავშირში საბ-
ჭოთა ფიზკულტურა ემსახურება მშრო-
მელი მასების გაჯანსაღებას, ხელს უწყ-
ობს შრომის ნაყოფიერების ზრდას და
ქვეყნის თავდაცვის უნარიანობის გა-
მტკიცებას.

„იყავ მზად შრომისა და თავდაცვისათ-
ვის“—ამ ლოზუნგის ქვეშ სწავრობებს ამ
ჟამად ფიზკულტურული მუშაობა საბჭო-
თა კავშირში. ფიზკულტურის უმაღლესი
საბჭოს მიერ შემუშავებულია ნორმები,
რომელთა ჩაბარება უფლებას აძლევს
ფიზკულტურისას სპეციალურ ნიშნის ტა-
რებაზე: „იყავ მზად შრომისა და თავდა-
ცვისათვის“. ამ ნიშნის სახელწოდებიდან
ცხადი ბდება, რომ ფიზკულტურისათვის
მომზადება უნდა შეიცავდეს შრომის და
თავდაცვის ელემენტებს. ჩვენ გვჭირია
ჯანსაღი და გავრთილი ახალგაზრდობა.

პირველ სურათზე ნაჩვენებია ზტომს
სამალღებზე გაბრუნებით. სურათი ქადა-
ვებულია „დინამოს“ სავარჯიშო ბაჰანზე.
აღნიშნული საზოგადოებაში სწავრობს
მუშაობა ფიზკულტურის ყველა დარგებ-
ში. განსაკუთრებით აღსანიშნავია დინა-
მოს მძლეოსნები, რომელთაც ბრწყინე-
ლედ მიღწევები აქვთ რბენაში, ზტომაში,
ბადროს ტყორცნაში, ბირთვის კერაში და
სხვა.

მეორე სურათზე ნაჩვენებია მუხრანის
ცხენთაშენის კვიცი „ერითი“, რომელ-
მაც გაიმარჯვა დღში. ცხენოსნობის გა-
ნვითარება და წითელი ომისათვის მომზა-
დებული კადრების მიწოდება აგრეთვე
არის ფიზკულტურის ერთ-ერთი ამოცანა.

ფრენ-ბურთის ერთი მომენტი ნაჩვენე-
ბია მესამე სურათზე. ეს თამაში მეტად
კბოველ ინტერესს იწვევს, ანვითარებს
მოვარჯიშეს ფიზიკურად, ამახვილებს პის
სიზრდადობას, სწრაფ მოსაზრებას, შეთან-
ხმებას ამხანაგებთან და სხვ. ეს თამაში
ფართოდ ვრცელდება წარმოებებში და
სკოლებში და უნდა ჩაითვალოს კულტუ-
რულ დასვენების ერთ-ერთ საუკეთესო
საშუალებათ.

მეოთხე სურათი გადაღებულია „დინა-
მოს“ ბაჰანზე, საიდანაც ნათლად სჩანს,
რომ საბჭოთა ფიზკულტურისნები თანდა
თან ეუფლებიან მძლეოსნობას ტექნიკას,
სურათზე აღებულია მომენტი, როცა მო-
რბენალი მოსწყდა ადგილიდან და მთელი
ენერგიის დაჭიმვით მიეჭანება ფინიშისა-
კენ. ტანის მდგომარეობა მოწმობს, რომ
რბენის ტექნიკა სათანადო სიმაღლეზე
სდგას „დინამოელთა“ შორის.

ფიზკულტურა

